

CHILE BULLETINEN

Nr 1/87

Arg 15

Pris 10 kr

CHILEBULLETINEN

ISSN 0345-2050

Ansvarig utgivare: Margareta Björling

Redaktion: Rosemarie Andersson, Maria Bergstrand, Margareta Björling, Ulrika Johansson, Maarit Lahtinen

Tryckeri: Tryckop, Stockholm

Pressläggning: 16 februari 1987

Omslagsfoto: Christer Hamp
Mor och dotter i en av Valparaisos kök-
städer. I bakgrunden ser man stadens
centrum och en del av hamnen.

Prenumerationspris: 50 kronor för 4 nr.
(Myndigheter och institutioner: 70 kr)
Betala på pg 50488-6, Chilebulletinen.
Ange från vilket nummer prenumerationen
skall börja.

Stödprenumeration: 100 kronor
Medlemskap i Chilekommittén inkluderar
prenumeration på Chilebulletinen. Betala
150 kr på pg 88 72 33-5

Adressändringar sändes till: Chilekommittén,
Box 622, 101 28 Stockholm

CHILEKOMMITTÉN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm

Telefon: 08/40 53 04

Besöksadress: Solidaritetshuset, Barnängs-
gatan 23

Chilekommitténs målsättning är att politiskt
och materiellt stödja motståndskampen i Chile.
Insamlade medel går oavkortat till motståndsk-
ampen inne i Chile.

Chilekommitténs plattform: Bekämpa im-
perialismen, Stöd motståndet - Bojkotta
diktaturen, Frige de politiska fångarna,
Stöd det chilenska folkets kamp för socialism,
Stöd arbetarrörelsen i Chile

Chilekommitténs solidaritetsfond

Pg 65 39 28 - 2

Chilekommitténs kampfond
(solidaritetsarbetet i Sverige)

Pg 88 72 33 - 5

Tryckfelsnisse på Pinochets sida?

I förra numret av Chilebulletinen, nr 4/86,
gjorde Tryckfelsnisse en kupp. I slutet av
artikeln »Sårad tyrann till attack» står det
på sidan 4: »Alla vet att nya attentat är
omöjliga». Rätt lydelse ska vara: »Alla
vet att nya attentat är möjliga».

Stort gensvar på budkavle mot dödsstraff!

I förra numret av Chilebulletinen berättade vi att tre politiska
fångar, Carlos Araneda, Jorge Palma och Hugo Marchant, i slutet av
november dömts till döden av militärdomaren i Santiago. Omkring
500 fångar i Chile hade gått ut i hungerstrejk i protest mot domarna.
Vi bad Chilebulletinens läsare att skicka protestbrev till Pinochet.

Många, många uppmärksammade vår vädjan. Och den 11 dec-
ember kom resultatet av alla protester världen över. Dödsdomarna
ogiltigförklarades med motiveringen att militärdomaren inte hade
behandlat en ansökan från försvarsadvokaterna om att målet skulle
föras över till en civil domstol.

Målet kommer nu att tas upp på nytt av en ny militärdomare
som först tar ställning till advokaternas begäran. I praktiken innebär
det bara att fångarna fått en tids uppskov och de kommer säkert att
dömas till döden igen. Totalt är det 14 politiska fångar i Chile som
riskerar dödsstraff.

Från kamraterna i Chile har vi fått vädjanden om att protesterna
inte ska upphöra. Vi ber er därför fortsätta skicka brev till Pinochet!

Bland alla dem som protesterat finns både organisationer och
enskilda, spridda över landet. Här ett litet urval: Skara Socialdemo-
kratiska arbetarekommun, Elevkåren vid Göteborgs folkhögskola,
Miljöpartiet De Gröna i Värnamo, Grafiska Fackföreningen i Stock-
holm, Kommunistisk Ungdom i Mellannorrland, Svenska Hamn-
arbetarförbundet, SAC, VPK Kramfors/Ådalen, Mikael Wiehe och
många, många andra Chilebulletinen-prenumeranter samt bibliotek
som tagit initiativ till namnsamling.

Skriv brev till Pinochet!

»Jag/vi kräver: Slut på repression och tortyr! Respekt för de mänsk-
liga rättigheterna! Nej till dödsstraff och militärdomstolar! Frihet för
de politiska fångarna i Chile!»

Texten på spanska: »Exigomos: Fin a la repression y la tortura!
Respeto de los derechos humanos! No a la pena de muerte y tribu-
nales militares! Libertad para todos los presos politicos en Chile!»
Adress: General Augusto Pinochet, Palacio de la Moneda, Santiago
de Chile

Vi väntar hem en sändning »arpilleras», tygapplikationer, från Chile.
Cirkapris 140 kr/st. Gör din beställning så skickar vi mot postförskott.

INNEHÅLL:

3. Chile: 1987 började med lockbeten och hot
5. Chile: Belägringstillstånd eller ej –
Vi arbetar vidare
6. Chile: Propaganda jippo på Nationalstadion
7. Bojkotta Chile!
8. Chile: Ekonomisk uppgång – men inte för dom
fattiga
9. Ekonomipristagaren och Chile
10. Chile: Dagbok december - mars
11. Chile: Bellavista - »befriat område» några tim-
mar om dagen
12. Guatemalas kvinnor tiger inte längre!
14. Bolivia: Kvinna i Pampahasi
17. Nicaragua: Slutet för kontras?
18. Brasilien: Bråkstaken blev borgmästare
20. Bokrecensioner
22. Nyheter & Kommentarer
24. Rock för Nicaragua

1987 BÖRJADE MED LOCKBETEN OCH HOT

Årets nyårshälsning i Chile var inte att önska varandra ett gott nytt år utan ett BÄTTRE ÅR. För 1986 var ett både hårt och svårt år i Chile.

Årets sista dag inleddes med ett väpnat överfall på ett flyktingkontor med diplomatisk immunitet. Högerkommandot 11 september (som veckan efter attentatet mot Pinochet kidnappade och mördade 4 personer) genomsökte på ljusa förmiddagen ICM's (ICM = Intergovernmental Committee for Migration) lokaler i Santiago. ICM (på spanska CIM) är känt bland de flesta politiska flyktingar för att hjälpa människor att såväl lämna landet som att komma tillbaka från landsflykten.

Bedrägligt löfte

Samma kväll meddelade Pinochet att undantagslagarna upphävts och att alla flyktingar med inreseförbud skall kunna komma tillbaka. Inom 3 månader skall de 3.500 namn som finns på regeringens förbudslistor ha studerats. Redan efter några veckor kunde Chilenska Kommissionen för Mänskliga Rättigheter meddela att enbart 75 av de 250 personer som återfanns på den första listan efter nyår verkligen är politiska flyktingar. Resten lämnade Chile utan inreseförbud eller har omkommit under landsflykten.

Trots detta ses nyårskvällens utfästelse som en personlig eftergift av Pinochet som hårdnackat motsatt sig tanken att få in fler "Kubatränade terrorister" i landet. Vissa liberaliseringslöften var att

vänta i årets nyårstat. Påven kommer på besök i april och det är nödvändigt att visa upp en prydligare fasad. Men det våldsamma överfallet på ICM på nyårsafton gav en tankeställare om vad Pinochets version av "slut på exilen" kommer att innebära.

Lärare avskedats

För 1 500 lärare blev årets nyårgåva arbetslöshet. Trots starka protester överfördes skolväsendet under 1986 till kommunal administration. Det är de fackligt organiserade lärarna inom AGECH som nu i första hand avskedats. 1.500 avskedanden är bara början! Det talas om 22.000 förestående avskedanden. Motivering: kommunerna saknar pengar och en del av lärarna saknar behörighet eller ska snart pensioneras.

I Concepcion bildades omedelbart en bred kampfront till stöd för de avskedade lärarna (jfr den kampfront som förra året i januari lyckades förhindra att flera hundra studenter utvisades från universitetet i Concepcion). Denna fråga kan bli upptakten till årets första stora protest-

rörelse i mars. På Santiagos gator kan man redan nu – i lugna semestertider – hitta enkla flygblad med texten: "inga fler avskedanden av lärare" eller "kvinna, kämpa för dina barns studier".

Men alltmedan lärarna avskedats av ekonomiska skäl får militären fr.o.m. januari '87 en 15-procentig generell löneförhöjning för att kompensera höjda levnadsomkostnader. Samtidigt protesterar 100.000 organiserade låntagare i Santiago mot att deras hypotekslån under '86 och efter Internationella Valutafondens recept steg med 25 procent, medan lönen uppjusterades med 1,2 procent.

Valkampanj

Under de politiskt lugna sommarmånaderna förbereder oppositionen 1987 års kampanj för fria val och diskuterar om "Lagen om politiska partier" (som helt utesluter vänstern) innehåller något positivt eller bara hjälper högern att ena sig. En av ingredienserna är en fiktiv ekonomisk "boom" som kommer att hejda effekterna av den ekonomiska krisen under de närmaste två åren. ►

▷ Under årets första månad fick Chile också besök av den amerikanske predikanten och antikommunisten Jimmy Swaggart. På ett överfullt Nationalstadion uppmanade han de under 3 dagar totalt 180.000 besökarna att dagligen be för Pinochet och hans fru Lucia. 3-dagarsbesöket som gick löst på 1 miljon dollar, gav en försmak av formerna för Pinochets valkampanj. Psykologisk manipulation av folkmassor är Jimmy Swaggarts specialitet. I 143 länder får 500 miljoner TV-tittare av predikanten nu veta att Chile är ett "land i frihet".

Grotesk tortyr

Diktaturens akilleshäla är utan tvekan övergreppen mot de mänskliga rättigheterna. Världen vet att det förekommer tortyr i Chile. Vad folkopinionen kanske inte vet är att det förekommer systematisk tortyr och att metoderna ofta är mer groteska och raffinerade idag än 1973. Ett språkrör för Patriotiska Fronten sa nyligen vid en presskonferens att en av frontens fångar fått en glödgad orm nedkörd i magen.

Även vid den senaste omröstningen i FN fick Chile majoriteten av FN-rösterna emot sig (USA lade ned sin röst). FN's

observatör i frågor gällande Mänskliga Rättigheter, Fernando Bolio, har trots det fått nytt tillstånd att besöka Chile. Men inte när han själv ville (i januari i år) utan först efter påvens besök. Alla vet att repressionen måste läggas på is under åtminstone några veckor i samband med besöket.

Diktaturens år

Trots en kraftig proteströrelse och en framgångsrik generalstrejk i juli blev 1986 ett diktaturens år. Det är alla bedömare inom oppositionen ense om. Pinochet har en makalös förmåga att vända nederlag och svåra motgångar till sin fördel. Vapenförråden och det misslyckade attentatet räckte för att ta musten ur och ytterligare splittra oppositionen. 1987 börjar för oppositionen i förvirring och stor trötthet. En kristdemokrat på vänsterkanten fällde häromdagen uppgivet följande kommentar: "om Pinochet fortsätter vid makten efter 1989 går jag över till Patriotiska Fronten". Hur många tänker idag som han?

Ändå ser inte allting mörkt ut. USA's klara stöd till en center-högerallians har visserligen inte enat oppositionen, men tvingat fram ett klart närmande mellan

vänsterpartierna. För första gången sedan 1973 pågår också intressanta närmanden inom den splittrade fackföreningsrörelsen.

5 procent för Pinochet

Analysis är en av de tidskrifter som på nytt började cirkulera när belägringstillståndet upphävdes i januari. I ett av de första numren kommenteras en gallupundersökning från 1986. Av statistiken framgår att enbart 5,5 procent vill att Pinochet stannar vid makten, 85,6 procent är positiva till fria val och 61 procent ser negativt på militären. Siffrorna är slående, men man får inte glömma att den ekonomiska situationen bekymrar chilensarna mer än det politiska läget. 67,2 procent av de tillfrågade uppger att de ekonomiska problemen oroar dem mest. Chilensarna vill alltså i första hand få bort en regering som de anser ansvarig för den ekonomiska krisen. Om Pinochet på konstgjord väg kan dämpa denna kris under de närmaste två åren kanske populariteten stiger igen.

Visst kan 1987 bjuda på positiva nyheter, även om året inleddes med pessimism och förvirring i oppositionens led.

Santiago, 20 januari 1987
MARIA ERIKSDOTTER

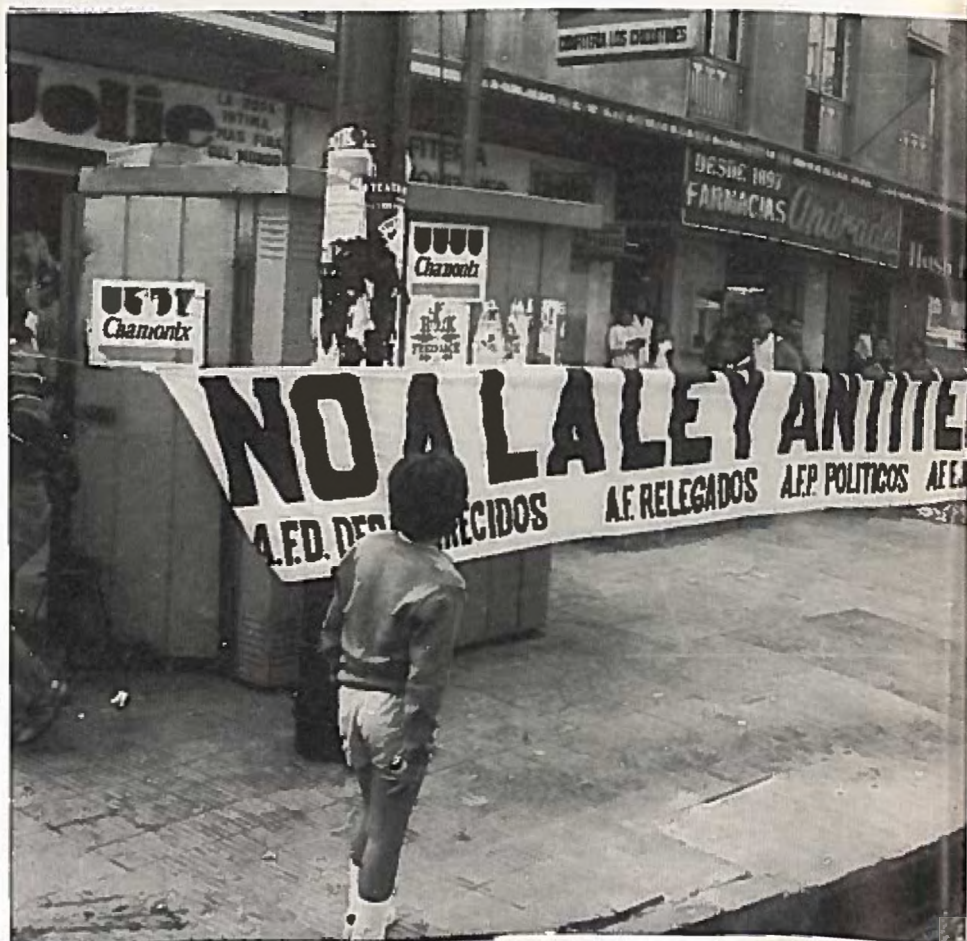
Banderolltext:

»Nej till anti-terroristlagen»

Föreningarna för anhöriga till:

- försvunna personer
  - förvisade inom Chile
  - politiska fångar
  - avrättade personer
  - politiska flyktingar
- har satt upp banderollen i Santiago.

Foto: NFLA

Belägringstillstånd eller ej –

Vi arbetar vidare

I början av januari träffade Chilebulletinen Ximena, ung tvåbarnsmor och aktiv i samordningen av folkliga organisationer i sin stadsdel.

Några dagar tidigare hade det belägringstillstånd, som rått sedan attentatet mot Pinochet den 7 september, upphört och livet återgått till det »normala» undantagstillståndet.

Vad hände i ditt bostadsområde, när ni fick reda på att det genomförts ett attentat mot Pinochet?

– Först visste vi ju inte om han strukit med eller inte, men alla gick ändå ut på gatan och byggde barrikader och tände eldar. Sen dröjde det inte länge förrän repressionen kom, och vi fick veta att han kommit undan oskadd. Militären och polisen genomförde razzior här i grannområdena, och vi var ganska säkra på att de skulle komma hit också, men här

nöjde de sig med att patrullera för att markera sin närvaro. Så infördes ju belägringstillståndet med en gång.

Tycker du att det varit någon skillnad mellan det här belägringstillståndet och det som rådde från generalstrejken 1984 fram till början av 1985?

– På sätt och vis. Det här började ju mycket våldsammare, först med attentatet och sen med juntans omedelbara svar på det, genom att mörda journalisten Jose Carrasco och tre andra kamrater. Jag var nog räddare den här gången.

Själv glömde jag ofta bort att det var belägringstillstånd, paradoxalt nog så fortsätter ju det vardagliga livet ändå. Hur var det för dig?

– Jo visst! I början, precis efter attentatet var jag rädd, var säker på att militären skulle göra razzior mot vårt bostadsområde, och jag aktade mig väldigt noga för att ha politiska skrifter eller annat material hemma eller på mig när jag gick ut. Men så slappnar man liksom av. Och det gäller nog för de flesta av oss. Inom de folkliga organisationerna har vi varit tvungna att jobba på för att inte passiviseras, och jag tycker nog att vi lyckats bra med det. Redan den 11 september, 13-årsdagen av kuppen, kan man säga att vi »bröt» belägringstillståndet genom att som vanligt bygga barrikader, demonstrera och hissa flaggor på halv stång till minne av Salvador Allende och våra andra stupade kamrater.

Du säger att ni »bröt» belägringstillståndet, men det är väl ändå inte möjligt utan att militären griper in?

– Jo visst! Efter attentatet, och under hela perioden av belägringstillstånd, har vi genomfört demonstrationer en gång i veckan, då vi marscherat, spritt flygblad och sprängt molotovcoctails. En gång omringades vi av militär och polis och de började skjuta, men efter att ha sårat en 4-års pojke i läppen gav de sig iväg.

Vilka var det som deltog i demonstrationerna, var det inte bara ungdomar?

– Nejdå, det är folk av alla åldersgrupper, både kvinnor och män, men det är klart, så många var det ju inte varje gång, en 100-150 personer. Första november anordnade vi ett demonstrationståg från vår stadsdel till La Victoria, som fi-

rade 27-årsdagen av sin markockupation. Det är ca 6 km som vi gick helt lugnt utan att bli attackerade. Vi var förstås beredda, förutom att ha med citron, salt och vinäger mot tårgasen, har vi alltid vakter med oss. De är indelade i en förtrupp, en eftertrupp och en specialgrupp som är beväpnad med molotovcoctails och stenar för att möta eventuella angrepp från polisen med. Det gäller att överraska dem och ge dem ett bestämt bemötande, så att de inte kastar sig över demonstrationståget med en gång. Väl framme i La Victoria hade vi ett stort möte med över 1000 personer!

Vad har belägringstillståndet betytt rent praktiskt för de folkliga organisationerna i ditt bostadsområde?

– Till en början stannade det mesta arbetet av, eftersom vi alla väntade en mycket hårdare repression. Vårt arbete försvårades också av mötesförbudet, vi kunde inte längre använda kyrkan som möteslokal, inte ens för att ha kulturella aktiviteter. Med kyrkan är det lite extra konfliktladdat, den brändes ner härom året av en högerextremistgrupp som skyddas av juntan. En av de präster som utvisades kort efter attentatet har också arbetat där. Men vartefter luckrades rädslan och paralyseringen upp, och grupperna har fortsatt att arbeta nästan som vanligt. Och vad det gäller kyrkan, så bröts belägringstillståndet där i början av november, när de upplät den till Juan Radrigans teatergrupp, som framförde en pjäs med anknytning till dagens verklighet. Så har vi också genomfört ett rådslag där alla medlemmar i de folkliga organisationerna i området deltog, uppemot en 120 personer tror jag att vi var.

Nu i januari och februari kommer vi att ägna mest kraft åt kampanjen mot dödsstraffen. 14 kamrater är dömda till döden, och det ligger säkert i juntans intresse att avrätta dem i all tysthet under semestrarna, och innan påven kommer, och det måste vi förhindra!

Likadant är det med belägringstillståndet – att det hävdades kom inte som någon större överraskning, det skulle vara mycket politiskt ofördelaktigt för juntan att förbereda påvens ankomst under belägringstillstånd. Och i praktiken är skillnaden inte så stor; de gör ändå som de vill – dödar, fängslar, genomför razzior och förbjuder tidskrifter.

A. J.

PROPAGANDAJIPPO PÅ NATIONALSTADION

Pinochetregeringen tar i sin valkampanj draghjälp av USA:s kristna höger.

Det är den amerikanske predikanten och antikommunisten Jimmy Swaggart som i ett 3-dagars »korståg» i Chile sjungit diktaturens lov i alla tonarter.

Tre veckor före sitt besök i Chile i början av januari inledde den amerikanske predikanten Jimmy Swaggart en breitt upplagd TV- och radiokampanj.

På köpt reklamtid – enligt honom själv kostade 3-dagarsbesöket i Chile över 1 miljon dollar – inbjöd Swaggart på brutnen spanska att komma till Nationalstadion.

Presskonferensen vid ankomsten angav tonen för vad som skulle bli det politiska innehållet i kampanjen »Kristus kommer»:

– Jag tackar Gud för vad Pinochet har gjort i kampen mot kommunismen.

Samma budskap framförde han sen personligen till Chiles Diktator.

Reklam i TV

Den officiella TV-kanalen har nyligen genomgått en omdanande utrensning av

personal. En av de mest populära TV-serierna blev av med sina huvudrollsinnehavare när hälften av avsnitten var kvar. Kanal 7 har redan börjat förbereda Pinochets valkampanj 1989. Jimmy Swaggart verkar vara ett givet kort i denna kampanj. Från att tidigare ha lett ett veckoprogram i kanal 7 fick han nu dagligt utrymme. Efter att ha sett honom uppmuntra 80 000 besökare på Chiles ökända Nationalstadion att dagligen be för sina ledare och tacka Pinochet för dennes kamp mot kommunismen skingrades alla tvivel.

Den organisatoriska apparaten bakom besöket var imponerande. De ansvariga för påvens kommande möte med ungdomen på samma Nationalstadion i april i år skulle ha haft nytta av ett studiebesök någon av dessa varma januarikvällar i Santiago. Stadion vimlade av civila agenter som kontrollerade såväl ordningen som värmen i applåderna.

Gratis buss

Publiken: enkla människor – både unga och gamla – med en blandning av stor trötthet och förtröstan i anletsdragen. Framme vid scenen sjöngs bara sånger på engelska och när rytmen var långsam sjönk stämningen.

Vid tiden för militärkuppen 1973 torterades tusentals människor på Nationalstadion i Santiago.

De totalt 180 000 människor som ställde upp på stadion under 3-dagarsbesöket kom till största delen i bussar som Jimmy Swaggarts »korståg» ställt upp med gratis. Arbetare inom minimilönsprogrammet PEM och POJH hotades av fascistpartiet UDI med avsked om de inte ställde upp på stadion...

Så gör också Pinochet när han vill samla folkmassor kring sig! I 143 länder och till 500 miljoner TV-tittare sprider nu Swaggart budskapet att Chile är ett »land i frihet».

Inför påvens besök i april försöker olika organisationer och representanter för den så kallade »folkkyrkan» att införa folkopinionen påminna om de politiska avrättningar som ägde rum på Nationalstadion 1973. Att höra Jimmy Swaggart predika på den plats där Victor Jara fick sina händer avhuggna är ett hån mot hela det demokratiska Chile.

Chilenska regeringen har försökt avlysa påvens besök i Chile i år. Det går inte att använda tårags och bombér för att hindra folket från att demonstrera sitt missnöje inför »påven». Det vet både regeringen och oppositionen. Hela det katolska Chile förbereder sig sedan månader tillbaka inför besöket i april.

Anti-kommunistiskt korståg

Men Pinochets propagandamän glömmor inte att det i Chile finns 20 procent protestanter. Veckan efter Jimmy Swaggarts besök fick 50 protestantiska institutioner – som totalt representerar 2 miljoner människor – ett propagandabrev från Pinochet.

De protestantiska kyrkorna har till största delen folklig förankring. En advokat på Vicaria de la Solidaridad, baptist, sociolog och författare, säger att många pastorer efter Swaggarts besök var upprörda. De kände sig lurade och utnyttjade i propagandasyfte. Sådana protester registreras självklart av säkerhetstjänsten. De protestantiska sektorer som vågat ta ställning mot diktaturen får samma behandling som katolska oppositionella: trakasserier, anonyma hotelser, fängslanden.

Jimmy Swaggart påstod sig på Nationalstadion följa händelserna i Chile på nära håll. Han vet att allt detta pågår och applåderar det öppet. Swaggarts besök i Chile var inget annat än ett gigantiskt anti-kommunistiskt korståg i syfte att stödja regimen.

Påvens besök har säkerligen inte det uppenbara syftet, men ingen väntar sig heller något klart avståndstagande. Påvens besök kostar också miljontals dollar. Liksom Swaggart kommer han att fylla Nationalstadion med förväntansfulla besökare. Ingen tror väl att han kommer att lyckönska Pinochet för dennes framgångsrika kamp mot kommunismen. Men att besöket kommer att manipuleras, inte minst för att misstänkliggöra »folkkyrkan» är uppenbart.

MARIA ERIKSDOTTER

Förra året sade svenska regeringen nej till fruktimport från förtryckets Sydafrika. På det tjänade diktauren i Chile 37 miljoner kronor brutto i ökad fruktförsäljning.

BOJKOTTA CHILE!

– Någonstans måste vi köpa den frukt vi inte kan köpa från Sydafrika. Enstaka importörer kan inte bojkotta chilefrukten. Det måste i så fall finnas ett regeringsbeslut som gäller alla importörer. Och det finns det inte, menade de svenska fruktimportörerna i början av 1986.

De räknade då med en tre-dubbling av fruktimporten från Chile.

Nu finns det siffror på saken. Det blev totalt en fördubbling av importen jämfört med tidigare år. Chile övertog så gott som hela Sydafrikas marknad för druvor till Sverige. Försäljningen ökade från 10 miljoner kronor 1985 till 27 miljoner kronor 1986, transportkostnaderna inräknade (2.600 ton).

Dubbel äppel-import

Även äppelförsäljningen ökade. Från 20 miljoner kronor 1985 till 40 miljoner kronor 1986, inklusive transportkostnader (7 800 ton).

Argentina är normalt den största leverantören av äpplen till Sverige, med cirka 18 000 ton per år. I fjol drabbades delar av Argentinas fruktodlingar av frost. Det medförde att Chile ökade sin marknadsandel av äpplen. Ännu mera ökade Chile vid äppelförsäljningen till övriga Europa. Skillnaden beror på att Argentina prioriterade de nordiska länderna före EG-länderna.

I år har Chile goda chanser att behålla de marknadsandelar landet lade beslag på i fjol. Förhandlingarna pågår just som detta skrivs.

Första fruktbåten från Chile beräknas nå Öresundshamnarna den 16 mars.

Färre jobb i Sverige

Genom att konsumera chilenska äpplen och druvor har svenska folket ökat vinsterna till bl a den chilenske fruktproducenten och arbetsministern Alfonso Marquez de la Plata.

Det är samme minister som för drygt ett år sedan slog sönder de chilenska hamnarbetarfacken med en ny arbetslag. Avsikten var bl a att »effektivisera» hanteringen av varor i hamnarna.

Följden blev starkt ökad arbetslöshet i Chiles hamnar redan i fjol.

I år får även svenska hamnarbetare betala med ökad arbetslöshet. Nu beräknas nämligen chilefrukten komma färdigpallad till Sverige. Det betyder att vi behöver färre hamnarbetare – kanske halva styrkan – för att lossa chilefrukten i Sverige.

Giftig frukt?

I nr 1/86 rapporterade Chilebulletinen att bekämpningsmedel som är »förbjudna» (icke registrerade) i Sverige används mer eller mindre fritt i de chilenska fruktodlingarna.

Betyder det att svenska konsumenter erbjuds att stödja Chilediktaturen med att äta förgiftad frukt?

– Nej, knappast svarar Tommy Bergh Statens livsmedelsverk. Från varje båtlast tas prover. Ungetår var åttonde leverantör får sina varor testade i stickprov. I fjol hittade vi inte någon chilefrukt som översteg svenska gränsvärden.

Chilebulletinen: Men om oturen är framme kan kanske en leverantör klara sig i åtta båtfrakter utan att överdoseras märks?

– Ja, i princip. Men knappast i praktiken. Upptäcker vi något misstänkt tas extra mycket prover på just den leveransen och håller frukten inte gränsvärdena så får importören inte importtillstånd. Frukten skickas ut ur Sverige igen. Den risken tar nog vare sig importör eller exportör.

– Även om arbetarna har en giftig arbetsmiljö, säger Tommy Bergh, behöver det inte betyda att frukten är giftig när den väl kommer till Sverige.

GÖSTA NYDREN

Tikkanen

Dåliga tider berör mest de fattiga. Goda tider kan däremot passera utan att de lägger märke till dem.

Ekonomisk uppgång

men inte för dom fattiga

Det går bättre för den chilenska ekonomin. Men samtidigt vidgas klassklyftorna.

Medan det ekonomiska uppsvinget går de fattiga förbi rusar aktiekurserna på Santiagobörsen i höjden.

Under både 1986 och 1987 väntas den chilenska bruttonationalprodukten, värdet av allt som produceras i landet, öka med mellan 5 och 6 procent. Det är dubbelt så mycket som i Sverige och en dramatisk förändring mot situationen i början av 80-talet då BNP minskade.

Bakom uppgången ligger främst den ökade fruktexporten. Under fjolåret såldes framförallt äpplen och grapefrukt för hela 500 miljoner dollar.

Men att ekonomin växer är en sak, hur tillväxten fördelas en annan. I fattigkvarteren runt Santiago har det ekonomiska uppsvinget inte satt några spår. Tvärtom de minimilöner som så många av poblaciones innevånare är beroende av har inte höjts i takt med inflationen utan minskar i värde.

Arbetslösheten har enligt regeringens siffror minskat något mellan 1985 och 1986, från 11,9 till 10,8 procent. Men de siffrorna tar inte hänsyn till den omfattande undersysselsättningen eller de många chilensare som för svältlöner arbetar i regeringens nödhjälpsarbeten.

Hittills är det främst två kategorier som dragit nytta av förbättringen i Chiles ekonomi. Den ena är de redan rika, företagsägarna och ett skikt ur den övre medelklassen. De chilenska aktieägarna kunde under fjolåret se sina förmögenheter mer än fördubblas till följd av en 120-procentig uppgång på Santiagobörsen. Den andra är de utländska bankirer som lånat ut pengar till Pinochetregimen.

Den chilenska handelsbalansen visade under fjolåret ett överskott. Landet exporterade varor för 1,1 miljarder dollar mer än det importerade.

Men överskottet används inte till investeringar som skulle skapa välstånd i framtiden. Det används till att betala av på skulden till utlandet. För första gången minskade Chiles 20 miljarder dollar stora utlandsskuld något förra året.

Samtidigt syns mörka moln i framtiden. Ekonomiska bedömare menar att den chilenska industrin behöver omfattande investeringar under de närmaste åren för att ersätta utslitna maskiner och byggnader. Och de chilenska kapitalisterna saknar tillräckliga resurser, kapital måste komma utifrån.

Men de utländska investerarna tvekar. Pinochetregimens internationella anseende är lika uselt som någonsin. Och oppositionens framgångar gör att de multinationella storbolagen fruktar att med Pinochet kvar vid makten går Chile en orolig framtid till mötes.

"En ekonomisk succe, men politiskt en tidsinställd bomb" kallade den inflytelserika amerikanska finansstidningen Business Week Chile i början av året. Allt fler i den chilenska borgerligheten inser också att om inte denna bomb på något sätt kan desarmeras så blir det inga utländska investeringar av någon betydelse.

Tricket nu handlar om att bevara den ekonomiska modellen efter det att Pinochet har stigit åt sidan, säger en högt uppsatt bankdirektör till Business Week.

Det är förmodligen en god sammanfattning av hur diskussionerna går inom en växande del av den chilenska överklassen.

LENNART BERG

I den svenska debatten om den senaste nobelpristagaren i ekonomi, James Buchanan, har vissa kretsar, med DN-signaturen »Sander» i spetsen, märkligt nog försökt framställa Buchanan som en förkämpe för frihet och demokrati.

Det man då har tagit fasta på är bl a Buchanans ofta upprepade krav på att det måste finnas en gräns för en majoritets rätt att påtvinga en minoritet sin vilja, och hans pläderingar för politiska system baserade på enhälliga beslut, och därmed individuell vetorätt.

De exempel som Buchanan, brukar anföra på majoritetsförtryck gäller i regel skatter och offentliga utgifter. Med vetorätt för enskilda individer i dessa frågor skulle en parlamentarisk församlings roll bli nära nog symbolisk – vilket också är meningens, om jag har läst den nyliberala s.k. Public Choice-skolan rätt.

Buchanans ömmande för minoriteter som förtrycks av parlamentariska majoriteter erinrar mig om ett nyliberalt seminarium i Chile i november 1981, då Buchanan var en av de mest framträdande talarna. Seminariet arrangerades av det s.k. Mont Pelerin-sällskapet, grundat 1947 av Friedrich von Hayek. Bland medlemmarna i detta exklusiva sällskap återfinns, bland andra högerextremister, ett par av de främsta arkitekterna bakom Pinochetjuntans ekonomiska politik, som var märkta belåtna över att stå som värdar för seminariet.

I Chile är ju, som bekant, problemet inte att en majoritet påtvingar en minoritet sin vilja, utan att en liten minoritet påtvingar, med mycket hårdhänta metoder, en majoritet sin vilja. Vad hade Buchanan och de övriga nyliberalerna att säga om denna frågeställning?

Ingenting, av pressreferaten att döma. Men varje dag under de fem dagar som seminariet pågick uttalade sig de inbjudna gästerna i chilenska massmedier och prisade världsländets kloka regering, och framför allt den ekonomiska och sociala modell som militärregeringen hade valt.

NYLIBERALERNAS JET-SET

En stor del av nyliberalernas jet-set var på plats: Milton Friedman, James Buchanan, Gordon Tullock, Roger Freeman, Henry Lepage, Larry Sjaastad, Arnold Harberger, m. fl. De nyliberala ekonomerna var glada som barn på julafton – ögonen tindrade på dem när de i rader av TV-intervjuer ombads redovisa sina intryck av det nyliberala laboratoriet Chile under Augusto Pinochet.

Ekonomipristagaren och Chile

► Ordföranden i sällskapet, den japanske ekonomen Shiaki Nishiyama, var speciellt belåten över att seminariet hölls i just Chile, som sades representera nyliberalernas frihetsdröm. "Vårt ideal är ett samhälle där det inte finns någon kollektiv ordning", förklarade han. "I Chile, Storbritannien och USA, och i flera andra länder, är vi i färd med att skapa nya, fria samhällen."

Det finns skäl att förundra sig över Mont Pelerin-sällskapets frihetsbegrepp.

Nobelpristagaren Milton Friedman fick, som ende deltagare på seminariet, ett privat samtal med presidenten själv. Hade seminariet hållits i dag hade nog Buchanan också fått träffa Pinochet.

Friedman var dock, klokt nog, återhållsam och undånglidande i sina omdömen om Chile. Han avstod från att kommentera det politiska systemet, och eftersom han är en skickligare ekonom än de nyliberala kollegerna insåg han kanske att den ekonomiska utvecklingen i Chile höll på att gå riktigt illa.

Aningslös

Buchanan var mer aningslös. "Jag var här 1980 och blev då mycket imponerad av utvecklingen", förklarade han i en intervju (*El Mercurio* den 16 november 1981). "Och sedan dess", tillade han, "tycks det som om Chile har gjort stora framsteg". Till andra minnesvärda uttalanden, som

kastar en skugga över Buchanans kapacitet som ekonom, hör att Buchanan hävdade att den internationella lågkonjunkturen skulle vara i "högst åtta månader", och att Chile endast skulle påverkas ytterst marginellt.

Arnold Harberger, en annan välkänd konservativ ekonom, presterade ännu eländigare prognoser. "Med den nuvarande ekonomiska politiken kommer chilennarna att inom tio år ha en levnadsstandard som motsvarar Spaniens", fastslog Harberger. "Och om 20 år, kanske som Hollands eller Belgiens."

Veckan därefter besökte Henry Kissinger Chile. Med ord som var nästan identiska med Buchanans uttryckte han sin stora beundran över Chiles framsteg. "USA ska försvara sina vänner", utropade Kissinger på TV och löpsedlar.

Vid tidpunkten för Mont Pelerin-seminariet var arbetslösheten i Chile drygt sexton procent, och levnadsstandarden för den fattiga hälften av befolkningen låg 30 procent under nivån före Augusto Pinochets militärkupp. Och orosmolnen var många, och lätta att skåda; bl. a. var underskottet i bytesbalansen gigantiskt, och det inhemska sparandet rekordlåg. Utlandsskulden närmade sig femton miljarder dollar, eller fyra gånger de årliga exportintäkterna. Alla som inte var förblindade av nyliberalernas idylliserande budskap kunde redan i början av 1981 se

att Chile stod på randen av en allvarlig ekonomisk kris.

KORTHUSET RASAR

Krisen blev dock ännu djupare än de flesta hade förutsett. Åren 1982 och 1983 fördubblades arbetslösheten, och BNP per invånare sjönk med drygt 17 procent. På två år föll industriproduktionen med 25 procent. Det nyliberala korthuset hade rasat. Men då hade Mont Pelerin-sällskapets utländska gäster redan hunnit resa hem. I dag aktar de sig nog för att hänvisa till Chile som exempel på ekonomisk utveckling.

Och när det gäller frihet misstänker jag att många chilénare gärna skulle vilja ha tillgång till den vetorätt för den enskilde som James Buchanan brukar plädera för. Men de flesta skulle nog vara tacksamma för mycket mindre – yttrandefrihet och rösträtt, till exempel, eller rätten att slippa bli torterad.

Titeln på James Buchanans föredrag i Chile den 19 november 1981 var "Begränsad eller obegränsad demokrati?" Det var en rubrik som värdarna gillade. Vad Buchanan sade vet jag inte; överläggningarna var inte offentliga, och jag var inte inbjuden till seminariet. Det finns dock skäl att förmoda att Buchanan talade sig varm för en synnerligen begränsad form av demokrati.

STEFAN DE VYLDER

POLITISKA FÅNGAR

I slutet av november dömdes Hugo Marchant, Carlos Araneda och Jorge Palma till döden. Domen utlöste landsomfattande protester. Omkring 500 politiska fångar påbörjade i december en hungerstrejk. Den hade pågått i åtta dagar när beskedet kom, den 11 december, att dödsdomarna hade ogiltigförklarats. Anledningen var att militärdomaren inte hade behandlat en ansökan från försvarsadvokaterna om att målet skulle överföras till en civil domstol. Målet måste nu ombehandlas av en ny militärdomare, som först tar ställning till försvarsadvokaternas begäran. I praktiken innebär det bara att fångarna fått ett tidsuppskov, de kommer säkert att dömas till döden igen.

Susana Capriles och Marta Soto dömdes till 4 års fängelse som medhjälpare.

Den 12 december arresterades läkaren Ramiro Olivares som arbetar för Vicaria de la Solidaridad, hans brott skulle vara att ha vårdat Hugo Gomez Pena, som kom till Vicarian skottskadad i april -86. Karabinjäreerna hävdar att han varit inblandad i ett rån mot ett bageri, en karabinjär dödades vid rånet. Gomez Pena säger att han blev skottskadad när han passerade en plats där det hade utbrutit skottväxling mellan civila och karabinjärer. Samtidigt med Olivares arresterades Vicarians advokat, Gustavo Villalobos, och båda sattes i isoleringsceller.

Den 25 december upptäckte CNI i Santiago en hemlig sjukvårdscentral som påstods tillhöra Frente Patriótico Manuel Rodriguez.

Den 7 januari arresterades 7 personer anklagade för att ha arbetat vid centralen.

Den 29 januari arresterades Olga Miriam Bergold, också hon misstänkt för att ha arbetat vid centralen. Hon är sjuksköterska och bodde en tid som flykting i Norge.

Den 24 januari förklarade domaren Jose Canovas Robles att han ser sig tvingad att avbryta undersökningen av fallet med de tre halshuggna kommunisterna, (Parada, Nattino och Guerrero). Han sade att det finns klara bevis för att karabinjärer var inblandade, men att det är omöjligt att fastställa vem eller vilka de skyldiga är, därför att polisen inte vill samarbeta.

Högsta Domstolen protesterade den 1 februari mot CNI för att CNI hade hindrat en advokat och en läkare från att besöka några politiska fångar.

Högsta Domstolen begär också att åklagaren Monica Maldonado ges polisskydd, hon och hennes familj har hotats av »Kommando 11 september». Hon undersöker ett fall av »olaga tvång». Två personer, läkaren Manuel Ubilla och sjukvårdsbiträdet Carlos Pino, hade torterats av CNI i fängelset. När hon lämnade in en protest mot detta i domstolen började hotelserna mot henne.

LÄRARE AVSKEDADE

Enligt AGECH, lärarnas fackförbund har nu 6 700 lärare sagts upp från sina tjänster. Och man fruktar att många fler lärare kommer att ha sagts upp när skolorna börjar i mars.

Redan i juli förra året kom ett hemligt betänkande från inrikesdepartementet med instruktioner om hur man ska gå till väga för att avskeda 28 000 lärare i hela landet. Enligt instruktionen ska man först avskeda lärare som inte har behörighet, sedan lärare i pensionsåldern, och därpå lärare som har arbetat mer än 30 år. Sedan ska man fortsätta med att avskeda alla andra lärare, tills man har kommit upp till det fastställda antalet.

Åtgärderna motiveras med att kommunerna måste minska sina budgetunderskott.

Den 27 januari genomförde lärare ett dygns hungerstrejk som stöd för dem som sagt upp.

I Santiago och i Valparaiso organiserades stora lärardemonstrationer mot uppsägningarna. I Santiago gick lärarna till Nationalbiblioteket där man lämnade in sina läroböcker, som nu inte längre skulle behövas. Man delade också ut flygblad som kritiserade regeringens utbildningspolitik.

CNT stödjer lärarna och kräver ett slut på uppsägningarna och att de redan avskedade får sina fall omprövade. Man planerar för en stor demonstration i mars.

OPPOSITIONEN

Meningsskiljaktigheterna om strategin för att störta Pinochet är fortfarande stora. Radikalpartiets ordförande Enrique Silva Cimma sade i början av december att partiet är för dialog och för social mobilisering, men man avvisar våldsaktioner och de sektorer som vill »militarisera» politiken. Radikalpartiet stödjer Demokratiska Alliansen och Nationella Överenskommelsen.

I mitten av december samlades så, för första gången efter kuppen 1973, så många som 11 chilenska vänsterpartier, dvs alla de partier som fanns representerade i Allenderegierung. Mötet hölls någonstans i Chile, Salvador Allendes minne hyllades och man fastslog att utan vänstern blir det inte demokrati i Chile. Represen-

tanter för följande partier deltog: PS (-Almeyda, -Nuñez, -Mandujano, -Unitario och -Histórico), MAPU, MAPU Obrero-Campesino, Partido MAPU Obrero Campesino de Chile, PC, IC, MIR. Mötet mynnade ut i en gemensam deklaration som avvisar varje politisk lösning som utesluter vänstern.

I slutet av december annonserade PS-Nuñez att man lämnar Demokratiska Alliansen. Beslutet antogs vid partiets 6:e plenarförsamling i slutet av december. Enligt Nuñez är det inte längre nödvändigt att vara med i Demokratiska Alliansen eftersom det nu finns organisationer med bredare bas än Demokratiska Alliansen. Vidare är PS-Nuñez motståndare till att oppositionen nominerar en presidentkandidat.

De partier som är kvar i Demokratiska Alliansen är: Kristdemokratiska Partiet, Liberala partiet, Republikanska Partiet och Folkliga Socialistiska Unionen

I början av februari uttalade sig Socialistpartiet-Nuñez och Radikalpartiet för ett samarbete mellan de två partierna för att kräva allmänna val. De uttryckte också önskemål om bildandet av en socialistisk sektor där Socialistpartiet-Nuñez, Radikalpartiet, Socialistpartiet-Mandujano, Socialistpartiet-Histórico och MAPU skulle medverka.

LAGEN OM

POLITISKA PARTIER

»Lagen om politiska partier» som antogs av regeringen den 15 januari i enlighet med Pinochets förslag, träder i kraft den 11 mars. Lagen auktoriserar alla partier utom de marxistiska. Lagen innehåller 59 artiklar och beskriver minutiöst partiernas organisationsformer och sätt att fungera. För att bli inskrivet som ett parti krävs att man har medlemmar i minst 8 av Chiles 13 regioner. Fackliga ledare får inte vara medlemmar i något parti. På detta sätt tvingas alla politiska partier att förändra sin organisationsform och styrelse.

Lagen har lyckats att splittra oppositionen. Endast MDP:s inställning är klar, alla MDP-partier är ju förbjudna. Högerpartierna har accepterat lagen, centerpartierna är både för och emot, Gabriel Valdes har allvarliga invändningar mot lagen.

Inrikesminister Ricardo Garcia säger att de strömningar som inte accepterar lagen inte kommer att ges tillgång till TV, radio och press.

Ricardo Lagos i Socialistpartiet-Nuñez föreslår: »Alla partier skriver in sig som ett enda demokratiskt parti för att vinna majoriteten, sedan kan man skiljas igen.»

BELLAVISTA –

”befriat område”

några timmar om dagen

Januari i Santiago bjuder på varma sommarkvällar och de som stannar i sta'n söker nöjen. För andra året i rad firas i artistkvarteren i Bellavista sommarfestival under januari månad. Teatrar, konstgallerier, restauranger och folkmusikpubar (»penas») är överfulla. Den gata som avspärrats för biltrafik är helt oframkomlig.

På Pablo Nerudas favoritställe »Venecia» står nämligen människor – mest ungdomar – i kö långt ut på gatan för att få ett bord. Mitt emot, och i varje gathörn, spelar musikgrupper upp sånger av Quilapayun, Inti-Ilumani eller någon senare kompositör. Flanörerna sluter upp i ring och sjunger med, om texterna uppskattas. Förvånansvärt nog kan många ungdomar, som knappast själva har upplevt UP-tiden, sångtexterna utan till. Det applåderas och skriks när det politiska budskapet sprids i klartext.

Hantverkare i trä, läder, keramik, metall, mm kantar gatorna med sina varor. Kvalitetsvaror blandas med krimskrams som arbetslösa gatuförsäljare köpt upp på något billighetslager. Utanför en experimentteater målar en konstnär en jätteförstoring av Picassos Guernica.

Det är nästan omöjligt att ta sig fram, men stämningen är trots trängseln vänlig och inte alls så aggressiv som på många andra håll i Santiago.

På bokmarknaden kan man hitta exemplar av beslagtagna böcker, bl a från Terranova som nyligen utsattes för razzia. I en andrahandsbokhandel hittar vi till och med böcker som vid kuppen beslagtogs från det då statliga bokförlaget Quimantu.

I folkvimmel återfinner vi också poeten Victor Hugo från fattigkvarteret La Legua. Hans senaste diktbok revs i bitar vid en husundersökning för några månader sedan, men han har tydligen lyckats rädda några exemplar. – Men försäljningen går dåligt, klagar han. Ingen har pengar att köpa för. De bara tittar och frågar.

Vi stöter också ihop med flera f d flyktingar som nyligen återvänt från landsflykten. En av dem håller på att inreda en liten restaurant i Bellavista och är optimistisk inför framtiden. En annan menar att han först här i Bellavista känner sig avspänd och tillbaka i sitt »gamla» Chile igen.

Men den känsla av frisk luft och frihet som man kan andas i Bellavista under några sommarveckor är förstas samtidigt för-rädisk. När stämningen står som högst backar polisbussar med galler in på gågatan. Människor visslar och visar klart sitt missnöje. Det är fråga om ren provokation från polisens sida och den upprepas varje kväll. De väntar till framåt 12-1-tiden på natten. Då kastas tårgasbomber in bland publiken som tvingas springa undan. Försäljarna måste snabbt samla ihop sina prylar för att rädda sitt arbetskaptal. Arresteringar förekommer.

Men för några timmar varje kväll är Bellavista en oas där man

kan flanera i fred och må bra. För några ögonblick känns det som om man kommer till ett »befriat område» där det varken finns batonger eller tårgas. Varje kväll påminns dock besökarna om att de befinner sig i diktaturens Chile, där de styrande trots allt står för ackorden och texterna. Ändå är det skönt att Bellavista finns.

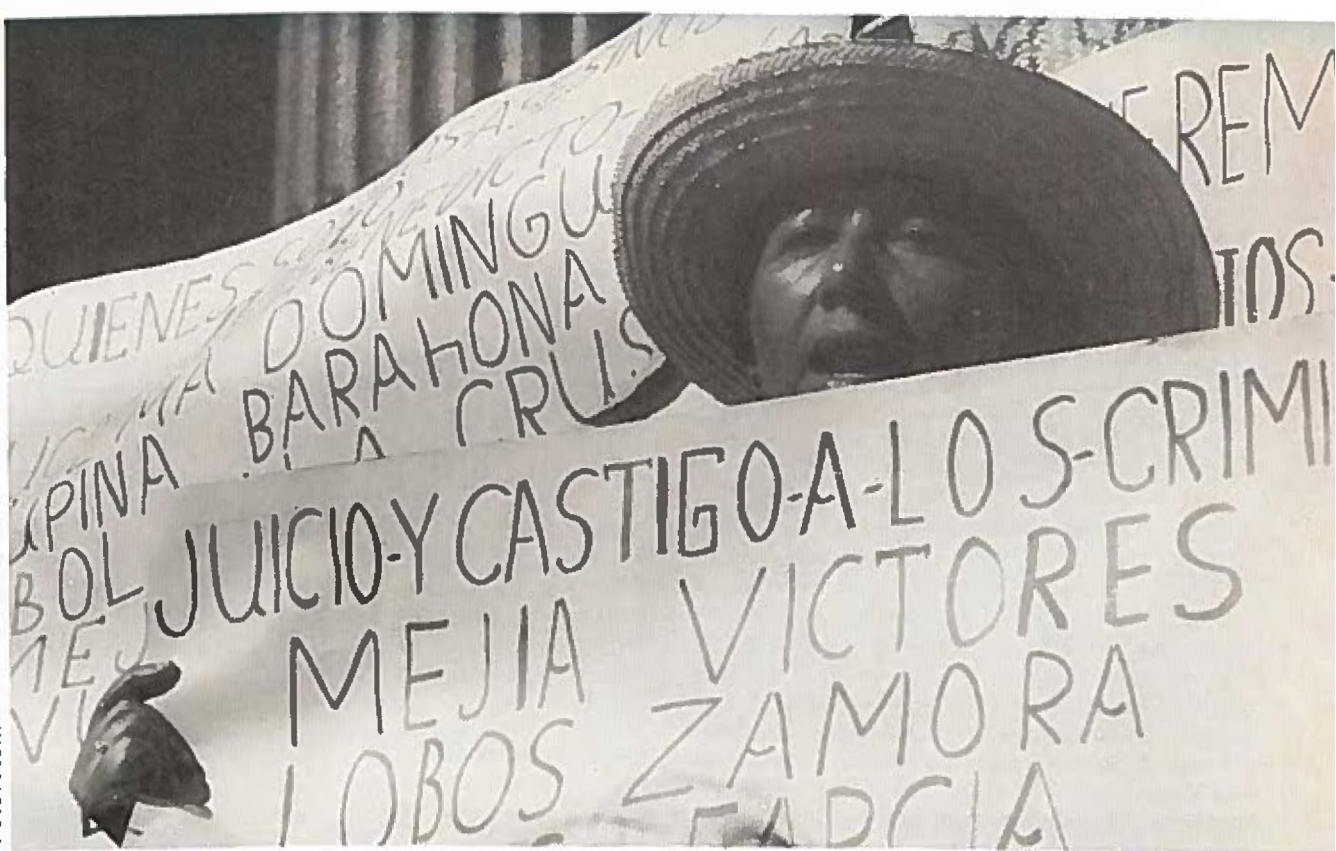
MARIA ERIKSDOTTER

Illustration: Detalj från affisch tillverkad i Bellavista

Foto: Monica Zak

Guatemalas kvinnor tiger inte längre!

Inför internationella kvinnodagen den 8 mars erinrar Monica Zak om en kvinnokamp som kräver ett nästan ofattbart mod att föra.

Vi möter en grupp kvinnor som vågar protestera mot våldet, om så krävs inför samhällets högste makthavare. De vill göra sina barn modiga. Låt oss ta efter dem!

VARJE dag kom det kvinnor till bårhuset vid La Verbenakyrkogården, det är bårhuset dit alla oidentifierade lik i Guatemala City förs.

Kvinnorna som stod där tålmodigt och väntade varje morgon hade ett gemensamt, de hade alla fått en man eller ett barn eller en mor gripen och bortförd, nu letade de efter liken.

Varje dag när dörren öppnades och de fick gå in låg det nya lik på bårhusets kakelbänkar, ofta nakna, ibland instoppade i svarta sopsäckar. Kvinnorna tvingades riva upp sopsäckarna och titta noga på de döda. Nästan alla de såg var skjutna eller halshuggna eller hängda, en del var sprängda med handgranater eller hade fått ögonen utpetade. Ändå tittade kvinnorna.

Några av dem som aldrig lyckades hitta sina försvunna i bårhuset började prata med varandra och till slut beslöt de sig för att hjälpa varandra och protestera mot våldet och alla politiska försvinnanden. De bildade GAM, Grupo de Apoyo Mutuo, Gruppen för omsesidigt stöd.

JAG träffade dem första gången 1985. De hade utlyst Guatemalas allra första nationella hungerstrejk.

GAM hade uppmanat sina medlemmar att komma till katedralen i Guatemala City för att hungerstrejka och kräva att få veta vad som hänt med deras försvunna anhöriga. Då hade GAM 300 medlemmar, de flesta kvinnor, de allra flesta indianer från landsbygden.

*För en utlänning kanske det inte såg så märkligt ut, en grupp kvinnor, de flesta indianer i traditionella dräkter och bara fötter som satt med sina små knyten på marken utanför katedralen. Men det var märkligt. Det krävs mycket mod för att protestera i försvinnandenas och tigandets Guatemala. De flesta vågar inte göra det. De flesta människor i Guatemala City vågade inte ens komma och titta på de hungerstrejkande.

EN inget hände den gången mer än att GAM:s medlemmar blev videofilmade, en efter en, av militären. Och att det runt om dem fanns civil-

Foto: Ulf Aneer

klädda män (en del hade glömt att ta av sig militärkängorna) som stirrade på demonstranterna och tjuvlyssnade varje gång jag försökte tala med någon i GAM. Därför blev det inte så mycket bevämt med samtalen.

Men jag minns Angela, en indian kvinna från Chimaltenango. Hennes dotter var försvunnen.

Och jag minns en äldre indian kvinna från Patzun, hon grät hela tiden. Hennes son och svärson hade gripits och förts bort och då hade hon och mannen paniksålt sin lilla gård och flyttat till huvudstaden där de inte kunde försörja sig.

Och jag minns indian kvinnan från norr som överlevt en massaker och vandrat ner från bergen med sina barn sedan hon hört rykten om att i huvudstaden fanns det en grupp som vågade protestera mot våldet.

AR 1986 är jag tillbaka igen. Då har medlemsantalet växt till 1 200. De flesta är fortfarande kvinnor och de flesta är indianskor.

De demonstrerar utanför presidentpalatset varje fredag. De har tvingat den nye presidenten till flera möten. De kräver undersökningskommissioner. De kräver att lagen som ger amnesti åt militärerna som ledde massmorden på 70 000 indianer i början av 80-talet ska rivas upp och att de ansvariga ska ställas inför rätta. De är högljudda och bråkiga och Guatemala häpnar.

EN av kvinnorna som står utanför presidentpalatset och demonstrerar och hötter med näven upp mot de tomma fönstren och skriker »Straffa folkets slaktare» är den tvugosjuåriga tvätterskan Sara.

Jag följde med henne till bårhuset en dag, för trots att det är ett och ett halvt år sen hennes man försvann går hon fortfarande dit och tittar. Hon hittar honom inte den här dagen heller.

Efteråt skyndar hon hem till sitt lilla kyffe till bostad för att tvätta och kamma barnen. De ska vara med på GAM:s demonstration.

– Jag brukar ta barnen med, säger Sara. Jag vet att det lätt kan hända något när vi demonstrerar, två i styrelsen har blivit mördade och Lisbeth som är ordförande har varit utsatt för flera attentat. Men jag går ändå. Och jag tar med barnen ibland. Jag vill att de ska bli modiga. I det här landet tigs det för mycket. Det måste bli slut på det.

JUST när jag sitter och skriver det här får jag veta att det bildats en stödgrupp för GAM i Sverige.

Jag tänker fira internationella kvinnodagen genom att sätta in pengar på deras insamlingskonto till GAM, pg 38 51 50 - 8.

Men lika viktigt är att ta efter kvinnorna i Guatemala. Låt oss bli mera bråkiga 1987. Låt oss blanda oss i mer, bli mer civilt olydiga. Världen behöver flera högljudda kvinnor.

Monica Zak

Doña Angelica kvinna i Pampahasi

Doña Angelica är en indiankvinna som kommit från den bolivianska landsbygden till Pampahasi i utkanten av La Paz.

Hon försörjer sina fyra barn som tvätterska.

För henne, liksom för många andra kvinnor i området, betyder gemenskapen i kvinnogruppen Warminakax Saranti (Kvinnor på väg) en tro på framtiden, trots fattigdom och slit.

Dona Angelica, en liten kortväxt kvinna, klädd i svart kjol och svart schal med ett svart tygstycke knutet om hjässan. Hennes mamma har nyss dött, och under ett år måste Dona Angelica bära svart. Att hon inte bär den traditionella klädedräkten »pollera» — vid kjol samt schal och hatt — beror på att hon inte kan ha flätor, eftersom håret längst uppe på hjässan faller av.

— Jag vet inte varför jag tappar mitt hår, och jag har inte råd att gå till läkare. Jag har vant mig nu eftersom jag har tappat hår under flera år, så snart har jag väl inget kvar, skrattar hon.

Vi besöker Doña Angelica i hennes lilla rum på 5 x 3,5 kvadratmeter. Väggarna i rummet är jordfärgade eftersom de är gjorda av *adobe* (soltorkat tegel, som tillverkas av jord, halm och vatten).

— Att måla väggarna är inte lönt, säger hon. Färgen är dyr och det skulle inte tjäna något till, för jag hyr ju bara rummet, och vilken dag som helst kan hyresvärden köra ut mig och då har jag lagt ut pengar på målarfärg i onödan.

— Dessutom behöver jag pengarna till bröd och mat åt barnen. Det blir aldrig något över för att förbättra bostaden eller köpa möbler, som vi behöver. Vi har vant oss vid att ha det så här och vi försöker göra det bästa av det lilla vi har, slutar hon.

Taket i rummet är av plåt, det finns hål lite här och var, där solljuset tränger in, och där regnet under regnperioden droppar in och förvandlar jordgolvet till lervälling. För att damm och jord inte ska falla ner från taket och väggarna har Doña Angelica spänt några gamla säckar i taket, som ska samla upp dammet. I rummet är det nästan alltid fuktigt av regnet och kylan.

Risransoner

I ena hörnan av rummet har Doña Angelica sina köksredskap. De ryms i två gamla kartonger: två kastruller, några tallrikar, bestick och plåtmuggar som börjar rosta där emaljen flagnat av.

Gasspisen är placerad på två tegelstenar, och vid dess sida står två hinkar vatten, en att skölja och diska i, den andra för dricksvatten och matlagning. På golvet ligger några smutsiga tallrikar med mat-

rester som husets höna pickar i.

Några tygpåsar med torrprodukter ligger i ett hörn. Det är ris, majsmjöl, makaroner och linser, som Dona Angelica fått från *Club de madres*, mödraföreningen. Utan dessa torrprodukter skulle hon inte klara av att försörja sina barn.

— Jag går till Club de madres tre gånger i veckan. Vi har möten, och för det mesta måste vi göra något kommunalt arbete för att få dessa torrprodukter. Vi blir noterade på en lista, och de som inte har arbetat får mindre ranson eller ingen.

— Vi hjälper till att stensätta väggarna här uppe, att gräva fram vattenturbinerna om det blir fel på ledningarna, och vi har hjälpt till att bygga skolan och kyrkan.

— Ibland tycker jag att det vore bättre om vi själva fick tänka vad som behövs här i området, men för det mesta är det andra som bestämmer vad vi skall göra, och vi gör det, för vi behöver maten.

Ett litet bord finns också i rummet, det är belamrat med saker, så man sitter och äter på kartonger eller ute på gården. I några flätade korgar förvarar Doña Angelica sina grönsaker, frukter, potatis och lök.

Sängen upptar en stor hörna av rummet, i den sover de alla, d v s Doña Angelica, hennes fyra barn och husets katt. Madraserna är av *paja* (halmliknande material), som formar sig till knölar, alltmedan träbritsarna som utgör sängbotten ger vika.

I sängen sover man skavfötters under många filter, som trots att de är grova och tunga inte skyddar mot kylan här uppe på 3 900 - 4 000 meters höjd. Nätterna är kalla med frost och blåst. Genom att sova i samma säng med kläderna på, kan man dock hålla värmen bättre.

Tar vara på allt

På gasspisen puttrar en soppa, den innehåller ris och lite grönsaker. Vicky, Doña Angelicas äldsta dotter, sitter på huk vid spisen och skalar potatis med en rostig kniv. Man tar tillvara på allt. Det som inte människorna äter får grisarna och kycklingarna äta upp. Därför samlar Vicky alla skal och matrester på ett gammalt tidningspapper. Soppa är vad de flesta i Pampahasi livnär sig på, eftersom det är lätt att tillaga, billigt och räcker till många. Sopporna blir tunnare och tun-

nare för var dag, eftersom allt just nu är så dyrt och lönerna mycket låga (minimilönen är idag på cirka 200 svenska kronor). Undernäringen och tröttheten ökar bland barnen, som lever på sött te, bröd och en tunn soppa under en hel dag.

De minsta barnen leker ute på gården, där finns även husets grisar — två små griskullingar —, hönor, kaniner, hunden och katten förstas. Gårdsplanen är också av jord och där bor djuren i ett enkelt skjul, men de nätter som det blir väldigt kallt kan de också få sova inne i rummet för att inte frysa ihjäl.

Är man hyresgäst, *inquilina*, i Pampahasi riskerar man alltid bli utslängd. Några hyreskontrakt förekommer inte, utan det regleras helt av husägarens godtycke. Det förekommer ofta att los *inquilinos*, inte ens får en egen nyckel utan måste rätta sig efter husägarens tider.

I Doña Angelicas hus bor tolv personer. Det är så folk bor här, nära in på varandra i var sitt litet rum per familj.

Lantlig atmosfär

Många som bor i Pampahasi kommer från landsbygden, och många tar med sig sina traditioner och seder därifrån. Detta märks på många sätt i Pampahasi, där atmosfären är mycket lantlig. Man kan knappast tro att det är en av förorterna till La Paz.

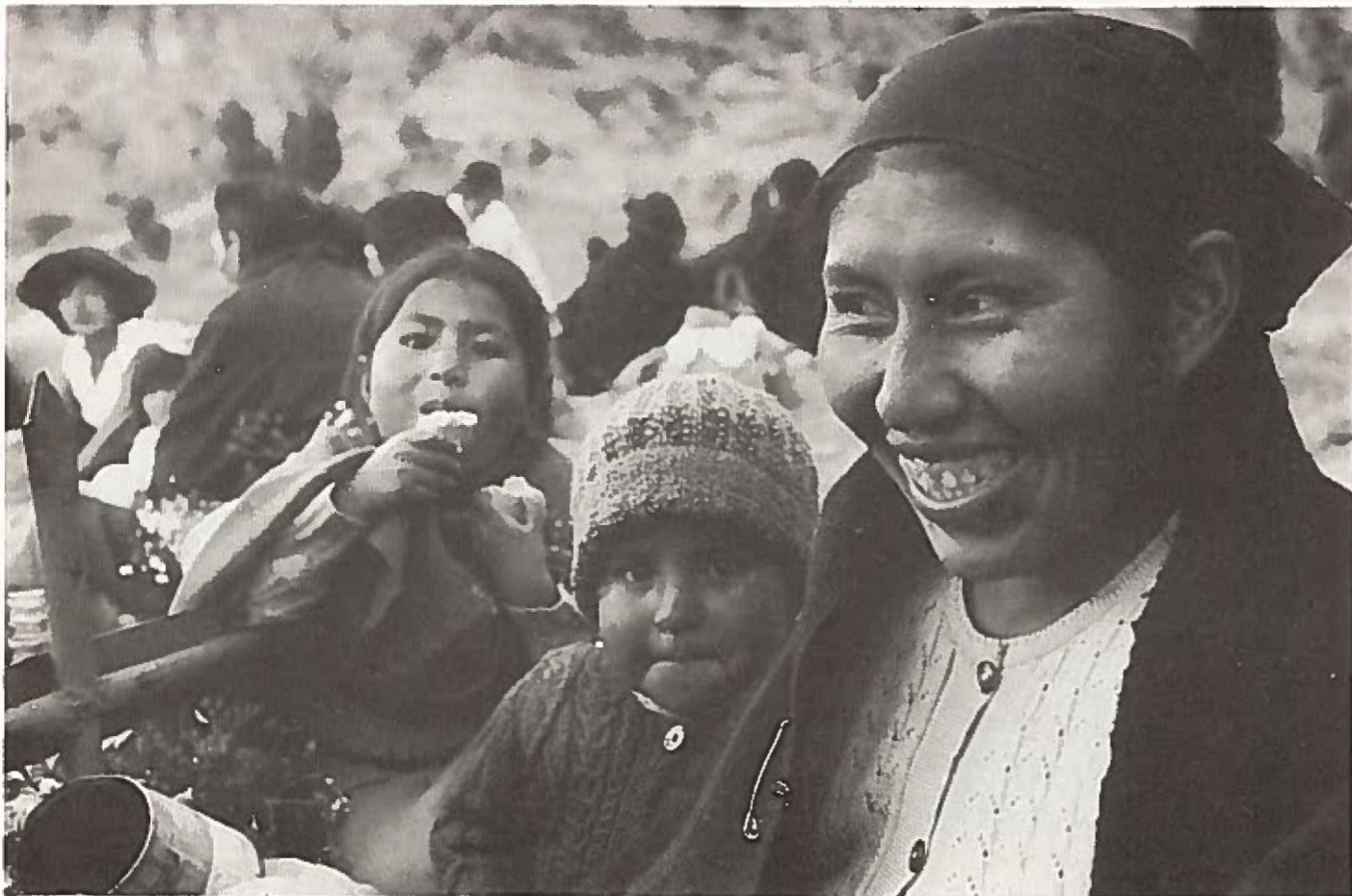
Soppan är färdig och Vicky kallar på sina småsyster Gladis och Silvia. Medan Dona Angelica serverar soppan berättar hon lite om sig själv och om hur hon hamnat i Pampahasi.

— Jag kom hit för nio år sedan, när jag var 23 år. Jag kom hit och bodde här med min man. Han arbetade som traktorförare men det fanns inte något arbete här, så han var tvungen att resa mycket. Vi hade det ganska bra då, för min man tjänade rätt bra ...

Arbetslös

— En dag förlorade han sitt arbete och gick arbetslös under ett år. Då började jag arbeta som tvätterska och försäljerska, medan han gick hemma. Han fick inget nytt jobb och vi bråkade mycket. En dag försvann han och jag såg honom inte på ett år. Jag vet att han arbetar nu och att han bor med en annan kvinna. De har

Doña Angelica

Foto: Erik Mårtensson

barn ihop, så han har inte mycket pengar över att ge till mina barn. Han har skrivit på papper att betala mig för barnen varje månad, men det gör han aldrig i praktiken.

Det är svårt för alla, som inte har pengar och som kommer från landet. Det finns ingen rättvisa. Om min man hade fått behålla arbetet när vi bodde ihop, då hade vi nog aldrig separerat. Vi fick så mycket problem, eftersom vi inte hade mat för dagen.

Kvinnogrupp

– För mig har det betydligt mycket att jag är med i en kvinnogrupp: *Warminakax Saranti* (kvinnor på väg framåt). Vi har varit organiserade i tre år. Nu har vi ett eget daghem, där mina minsta är på dagarna, medan jag arbetar som tvätterska eller försäljerska. Det är bra, för det är mycket svårt att få arbete om man har barnen med sig.

– Jag vet att det är mina vänner från *Warminakax*, som tar hand om mina barn där, att barnen mår bra och känner sig trygga.

– Jag tvättar nere i staden hos dem som har råd att betala en tvätterska. Jag brukar stanna en dag i varje hus och tvätta allt de behöver för en vecka. På en dag kan jag tjäna omkring sex miljoner pesos (ca 20 kronor), om jag har tur, men det är inte varje dag som jag har arbete.

Arresterad

– Min äldste son blev arresterad för att han och hans kusin stulit nere i stan. Vi vet inte om han verkligen stulit eller ej. Men han satt i häkte en månad, och där slog man honom mycket. Han fick bara en tunn soppa med bröd per dag. Han är bara 16 år, så jag var tvungen att lova att betala 300 dollar för att få ut honom. Nu vet jag inte var jag ska få tag i dessa 300 dollar, men varje månad under tio månader ska jag betala 35 dollar till polisen.

Pedro, min son, har börjat arbeta, han hjälper till på en lastbil och hans lön är 20 dollar i månaden. Allt han tjänar, har han lovat att ge mig, så att vi kan betala till polisen. Det känns så orättvist, för vi vet inte ens om han var skyldig. Förut oroade jag mig bara över maten för dagen, men nu måste vi betala igen allt till polisen också, det känns hopplöst.

– Under en tid när vi i *Warminakax* inte hade vårt daghem, fick Vicky stanna hemma och passa barnen. Därför kom Vicky efter i skolan och nu har hon fått sluta skolan och går med mig och tvättar istället.

Nedvärderade

– När jag kom hit till La Paz, pratade jag *aymara* (indianspråk som talas i norra Bolivia och södra Peru) och spanska. Jag

hade tur, för många som kommer hit från landsbygden kan bara tala *aymara* och de tvingas lära sig spanska för att klara sig här. Men jag hade problem i staden ändå, för många tycker att vi som kommer från landet är »slöa, dumma och ociviliserade indianer». De tycker att vi borde stanna på landsbygden istället för att komma hit och smutsa ner staden. De tycker att vi ska klä oss som »civiliserade» i europeiska kläder och inte i våra traditionella »polleras». Man känner sig jämt lite sämre och mindre värd, när folk pratar så där om en.

– Många tycker att vi som bor i *Pampahasi* är smutsiga och att vi inte kan sköta vår hälsa. Men det är inte så lätt, för här finns inga toaletter och inga avlopp i husen. Vi hämtar vatten ute på gatan. Det är inte lätt att alltid hålla sig och sina barn rena under sådana omständigheter. Därför har vi på vårt daghem i »*la casa nueva*» (det nya huset) byggt duschar tillsammans med en ungdomsgrupp där.

Bygger grisfarm

– Ibland saknar jag min jord, min by och mitt folk där, mina släktingar och livet där. Det var mycket annorlunda än här. Visst var det fattigt och svårt där också, men man fick hjälpas åt på många sätt och jorden gav alltid något att livnära sig på. ▶

Foto: Erik Mårtensson

▷ - De flesta i gruppen Warminakax kommer från landsbygden och därför har vi byggt en grisfarm i dalen Chikani här intill. Där har vi en jordbit, som vi har odlat upp. Ännu har vi inga grisar där, för vi har precis avslutat själva huset som vi har byggt upp med «adobes». Vi har arbetat i åtta månader för att få det färdigt. Från grisfarmen kommer vi att få kött till barnen på daghemmet, och vi kommer också att kunna sälja kött och därigenom tjäna ihop pengar till oss kvinnor i gruppen. Då kommer jag inte att behöva kämpa så hårt för att få ihop till mat, för då har vi vår grisfarm tillsammans.

- Jag vet att många kvinnor här i Pampahasi har samma problem som jag. Därför är det viktigt att vi går samman och inte sitter ensamma hemma och gråter över våra problem. I min grupp Warminakax är vi 15 kvinnor och vi har gemensamt ansvar för allt: daghemmet, grisfarmen och allt annat som ska göras. Vi har till och med själva hand om ekonomin. Alla pengar som vi får i stöd utifrån löser vi själva ut. Det känns bra att vi, hela gruppen, måste ta vårt ansvar och att ingen kan lura oss på de pengar, som vi får i stöd till vår verksamhet... Vi är nästan som en familj.

- Vi har nu daghemmet där de minsta barnen får vara, men vi skulle vilja forma en grupp, som kunde bygga en *comedor popular* (folk matsal) där alla som har det dåligt ställt kunde få äta åtminstone en måltid om dagen. Där skulle vi kunna ha

verksamhet av olika slag, som barnen och ungdomarna - ja alla här i området kunde delta i.

- Om jag inte haft min grupp, så vet jag inte vad som hänt mig och mina barn. Jag har lärt mig mycket i den, både jag och mina barn har det bättre nu än förut. Mest därför att vi vet att ingen i gruppen lurar oss, att det vi gör i den är för oss allihop. På så sätt kan vi fortsätta framåt, sakta men säkert.

- Jag önskar att våra barn kan få det bättre än vi själva har haft det, att de inte ska behöva vara utan mat, att de får lära sig saker som de har nytta av i livet och att de inte ska behandlas illa för att de är indianer...

Allt detta berättar Doña Angelica medan vi äter den tunna soppan med en bit bröd som tilltugg. Hennes soppa kommer att fortsätta vara tunn som många andras i Pampahasi, men Doña Angelica har sin grupp och tillsammans med dem kan hon förbättra tillvaron för sig, sin familj och så småningom för många fler i Pampahasi. De själva måste kämpa för alla förändringar och för rättvisa, för om de själva inte gör det kommer ingen att förändra de orättvisor som råder. Styrkan de har är att de själva är ansvariga både ekonomiskt, administrativt och i det praktiska arbetet. Att de utifrån sig själva och sin egen kultur har fått möjligheten att utveckla och organisera sin verksamhet.

GITTE PALSSON

Svalornas volontär i Pampahasi

Slutet för *CONTRAS*?

Contras kan inte hålla ihop och frågan är om de 40 miljoner dollar som återstår ur Reagans biståndspaket kommer att göra dem ännu mer oeniga.

Splittringen inom contras gäller fördelningen av biståndet och vem som ska bestämma politiskt. Mycket talar för att 1987 blir ett ödesår för rebellerna, som fortfarande är oförmögna att i större skala ta sig in i Nicaragua.

Hur länge skulle contras ha överlevt om inte president Ronald Reagan gjort dem till sina »frihetshjältar» som tappert strider mot kommunismens utbredning i Centralamerika?

Någon hundra-procentigt säker tidsangivelse är svår att ge, men en kvalificerad gissning är ett till två år från det att kärnan i contras – Somozas flyende Nationalgarde – började samla sig i läger i Honduras 1982.

Drar inte jämnt

Dagens avlönade rebeller har mindre gemensamt än vad de hade efter flykten från sandinistrevolutionen 1979. De flesta militära ledarna utgörs fortfarande av officerare i Nationalgardet, fotfolket är en brokig samling av meniga fd Somozasoldater, övertygat oppositionella, bönder som övertalats eller kidnappats och indianska flyktingar. De tillhör nästan alla FDN (Fuerza Democrática Nicaraguense).

Det politiska ledargarnityret består av följande trio:

Alfonso Robelo, f d medlem i revolutionsjuntan och närmast politiskt skär, Arturo Cruz, liberal och Nicaraguas f d Washingtonambassadör samt Adolfo Calero, Coca-coladirektör och politiskt reaktionär. De drar inte jämnt inbördes och bara Calero tycks känna någon sympati för Enrique Bermudez, FDN:s militäre befälhavare och den som egentligen bestämmer i contraslägren.

USA tog initiativ

För att få slut på kontrarevolutionens fragmentarisering, ge den militär slagkraft och politisk trovärdighet i omvärlden tog USA på våren 1985 initiativ till

bildandet av UNO (Unidad Nicaraguense Opositora). Ungefär samtidigt hade CIA samlat ihop flera mindre väpnade indianska grupper och samlat dem under FDN:s kommando. På våren 1986 undanröjde USA ett av hindren för rebellernas enighet, Eden Pastora som från Costa Rica hårdnackat vägrat låta sin gerilla-grupp, ARDE, samarbeta med FDN. På grund av interna slitningar och i brist på pengar och vapen beslöt den forne revolutionshjälten att upphöra med den väpnade kampen.

UNO knöts till FDN och skulle som en civil och politisk organisation styra över Bermudez fotsoldater, en from förhoppning som saknade förankring i verkligheten. Grälen inom den bräckliga UNO-FDN-alliansen har i stället fortsatt och resulterat i interna uppgörelser som slutat med mord.

Militärt har contras kapacitet varit sjunkande ända sedan 1985. I början berodde svårigheterna att ta sig in i Nicaragua på bristande vapen och förmögenheter. Men oförmågan att kunna lämna baserna i Honduras har bestått även efter utbetalningen av merparten av Reagans 100 miljoner dollar under hösten 1986.

Slaget förlorat

Och nu beror det snarare på att allt fler contras inser att deras eget slag är förlorat. Stridsmoralen är låg, det kommer ständiga rapporter om hur ledarna säljer narkotika och försöker biståndspengar för egen ekonomisk vinning. I Honduras betraktas de av allt fler som en odisciplinerad trashanksarme som stjälar jord och varor, sprider skräck och terror.

ARDE-rebell i Costa Rica vid gränsen mot Nicaragua
Foto: Annie Björck

Cirka 4 000 contras fick sätta livet till under 1986, enligt Nicaraguas försvarsministerium. Sandinistarmen kan med helikopterstöd betydligt bättre skydda sina gränser och spåra spridda contrasgrupper som tagit sig in i landet. Resultatet av contras nederlag märks i deras stridstaktik. De små styrkor som lyckas ta sig in i Nicaragua undviker nu direkt kontakt med sandinisttrupperna. De angriper i stället oskyddade civila mål och dödar flest nicaraguaner med landminor.

Nicaraguanska myndigheter gör gällande att contras successivt decimeras och vid årsskiftet 1986/87 bestod av högst 11 000 man, av vilka bara drygt hälften stod under vapen. FDN hävdade att man vid denna tidpunkt hade 18 000 beväpnade soldater.

Jocke Nyberg,
Nyheter från Latinamerika

Ett foto kablades ut över världen 1964. Amerikanske presidenten Lyndon Johnson tar de brasilianska kuppgeneralerna i hand och lyckönskar dem.

Brasiliens långa natt hade just inletts, en järnhård militärregim tog över och styrde landet i två årtionden.

Idag upplever detta jätteland något av en gryning med allmänna val och ökade fri- och rättigheter. Kampen tog fart på allvar i slutet av 70-talet inte minst i storstädernas arbetardistrikt där den fackliga kampen också blev en kamp för mänskliga rättigheter. Den nya fackföreningsrörelsen i den snabbt expanderande verkstadsindustrin blev något av murbräckan i kampen mot militären.

Men det fanns också andra orsaker till att militären drog sig tillbaka till kasernerna: ekonomin. Visserligen betraktas

Brasilien som ett framtidsland med stora råvarutillgångar och en expansiv industri-sektor. Men i likhet med andra latin-amerikanska länder har Brasilien en jättelik utlandsskuld. Större delen av landets exportinkomster går åt till att betala endast räntan på utlandslånen.

Samtidigt ökar spänningen i landet, de fackliga organisationerna upplever en stark tillväxt och demokratiseringen har naturligtvis vitaliserat partilivet. Den verkliga krutdurken hittar man på landsbygden där 12 miljoner lantarbetare och fattigbönder saknar jord. Brasiliens landsbygd domineras av latifundier, knappt hälften av den odlingsbara jorden ligger i händerna på en enda procent av jordägarna. I fjol dödades över 200 personer i strider mellan lantarbetare och storgodsägarnas väpnade band.

Bråkstak en blev borgmästare

För ett par år sedan fick Gilson Menezes sparken från Saab-Scania efter en strejk. Nu styr han en stad av Göteborgs storlek.

Det är nu sex år sedan Gilson arbetade på Saab-Scania i Sao Bernardo. Han var fackligt aktiv, ledamot av fabrikskommissionen när strejken bröt ut 1980.

Polisen tvingade Gilson att avgå ur fabrikskommissionen efter strejken. En bråkstake, tyckte Saab-Scania och avskedade honom.

Jämfört med andra utländska bilföretag var den svenska attityden stenhård. Amerikanska Ford t ex valde en mjukare linje och återanställde alla fackliga aktivister.

Gilson fick avgångsvederlag och hankade sig fram i två år på nödhjälpsarbeten. Ända tills han valdes som borgmästare i Diadema, en förort till Sao Paulo med runt en halv miljon invånare.

Gilson tar emot i Diademans lilla stads-hus. Ett myller av folk ränner i korridorerna utanför. Ideligen avbryts Gilson av telefonsamtal. Folk ringer och frågar om el-räkningen, om vattnet som inte fungerar, om var man kan hitta arbete osv.

Gilson kan äntligen lägga på luren. Han ler ett litet förläget leende i det svarta hel-skägget.

– Det är jobbigt det här. Folk frågar mig om allt och vill att jag ska lösa alla deras problem.

Nytt parti

Gilson har förväntningar på sig. Han var den förste borgmästare som valdes för Arbetarnas parti, PT, som bildades av den stora metallavdelningen i Sao Bernardo.

– Vi tyckte inte det fanns något parti som förde vår talan, ett parti där arbetarna kände sig hemma. Socialdemokraterna eller kommunisterna svarar inte mot våra

behov, vi vill ha ett massparti innanför fabriksgrindarna.

Efter strejkerna under slutet av 70-talet (som kommunisterna betecknade som »politiskt klumpiga») bildades Arbetarnas parti. Ordförande blev Lula, Sao Bernardo-avdelningens färgstarke metallordförande. Partiet skulle bli ett parti »utan bossar, utan patroner, utan svek».

För före Scania-arbetaren Gilson Menezes blev det ett steg in i brasiliansk rikspolitik. Alla ville se vad en representant för det nya stridbara arbetarpartiet kunde göra.

Arbetarnas parti kunde ha tagit över en stad med gynnsammare förutsättningar än Diadema. Av stadens halva miljon invånare bor nästan en tredjedel i favelas, kåkstäder där de allra fattigaste trängs i pappskjul, utan el eller vatten.

Barnhälsovård

Det nya styret i Diadema satte igång ett ambitiöst projekt. Slummen började saneras. Idag håller man på att dra in el, vatten och avlopp. Pappstruklen ska ersättas med enkla hus i cement. Idag producerar Diademans eget byggföretag 2 000 cementblock om dagen.

Genom aktiv barnhälsovård har barn-dödligheten sjunkit dramatiskt. Antalet barn i den kommunala förskolan har nära fyrdubblats på ett par år. Skolbarnen får en enkel men näringsrik lunch. Idag har varje läkarstation fyra läkare istället som förr en enda. Gilson kan göra listan på förbättringar hur lång som helst.

– Det är ju inga märkvärdiga saker vi gör. Folk betalar skatt och vi verkställer befolkningens vilja. Det här är inga allmosor, vi är bara folkets administration, »administracao popular».

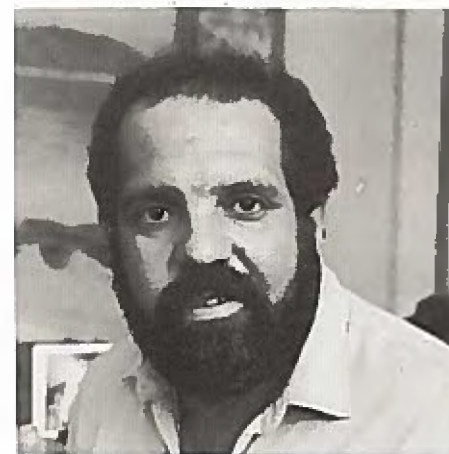
Men en fattig kommun i ett fattigt land, hur har man egentligen råd? Gilson lutar sin väldiga kropp över det glänsande skrivbordet. Hans röst mullrar.

– I det här landet finns det massor av mellanhänder som skor sig på fattigt folk. Därför odlar vi våra egna grönsaker till förskolor och skolor. Därför har kommunen börjat köpa livsmedel direkt från producenterna, det blir mycket billigare. Därför har vi startat ett eget byggföretag, det blir också billigare för oss.

– Titta på grannkommunen som är lika stor och har liknande problem. Där har man en budget som är 80 gånger större än vår!

Kaninfarmare

Gilsons nya projekt är, vid sidan av att lära slumbefolkningen att läsa, en satsning på näringsriktig mat. Därför har man köpt upp kaniner från nordöstra Brasilien.

Slumbefolkningen blir sina egna kaninfarmare och får därmed tillgång till proteinerikt kött.

Slopandet av mellanhänder har frigjort en hel del pengar. Så mycket att de drygt 2 000 kommunalanställda fått rejala lönelöft. Förr låg de i botten i Brasiliens kommunala löneliga. Idag är det bara en kommun i hela landet som betalar mera än i Diadema.

Borgmästarrummet i Diadema ligger ungefär en halvtimmes bilväg från Gilsons gamla arbetsplats, Saab-Scania i Sao Bernardo. Många av hans väljare är bilarbetare, en del från Scania.

– Det är viktigt att jag som borgmästare visar att även en arbetare kan styra. För inom Arbetarnas parti har vi mottot: Om en arbetare kan arbeta kan han också styra.

Gilson är populär inte bara i Diadema. Hans styre följs av många intresserade runt om i Brasilien. En folkvald företrädare för Arbetarnas parti väcker nyfikenhet. Lek med tanken att du blir president, Gilson. Vad skulle du göra då?

Jordreform

– Hm...jo, om jag hade alla politiska maktmedel i min hand skulle jag göra två saker. För det första: genomföra en jordreform så att alla miljoner jordlösa fattigbönder fick en bit jord. Det skulle också lösa våra försörjningsproblem.

– För det andra: vägra betala utlandsskulden. Den är en våldshandling mot folket. Den är inte folkets skuld, men folket tvingas till uppoffringar för att betala den.

Telefonen ringer. Någon frågar om vad en begravning kostar nuförtiden. Nya priser gäller sedan kommunen tagit över från den privata begravningsbyrån. Gilson ställer sig upp och förklarar, högljutt och med hjälp av en viftande näve. Visst, begravningskostnaden har sjunkit till en fjärdedel jämfört med den gamla.

Med Gilson Menezes, f d s Scania-arbetare, som borgmästare har den gamla tiden i Diadema gått i graven.

Text och foto: HARALD GATU

Reportaget om Gilson Menezes har tidigare varit publicerat i Metallarbetaren

Att leva i en diktatur

Recension

Som ett gigantiskt pyramidspel

Få folks öde har engagerat svenskarna mer än det chilenska. Ändå har det utgivits förvånansvärt få böcker om Chile i Sverige sedan mitten av 1970-talet. Detta trots att många svenska journalister har besökt landet hela tiden sedan kuppen 1973, och trots att det skrivs och ges ut en hel del utomlands. För att inte tala om de spännande böcker som oppositionella i Chile faktiskt lyckats få utgivna där.

Därför blir jag mycket glad över Annika Ottanders lilla bok, eller häfte, »Chile», utgiven på Seminarium 1986. Den omfattar inte mer än 56 sidor, men ändå innehåller den mycken kunskap om Chile.

Lättfattligt och överskådligt beskriver Annika Ottander Chiles historia, de sociala reformerna och framstegen under Allende-perioden, den blodiga kuppen och hur livet gestaltat sig för majoriteten av Chiles folk under diktaturen fram till mitten av 1980-talet. Vi möter unga och gamla som berättar om vad en diktatur gör med människorna men också om hur ett motstånd tar form.

Ett organiserat folk

Inte minst de många bra och varierande bilderna gör att bilden av Chile blir mer verklighetstrogen än de massmediareportage vi är vana vid. För Chile är ju inte bara ett land fullt av hungrande och förtryckta, det är också ett land där folket är mer organiserat än någon annanstans i Sydamerika – trots diktaturen!

Men – varför innehåller en bok utgiven 1986 fakta- och siffruppgifter från 1983

och 1984? Visst, sådana uppgifter blir snabbt inaktuella, men med tanke på att det verkar vara långt mellan böcker om Chile, borde uppgifterna varit så färska som möjligt. De är varken svåra eller tidskrävande att få fram. Jag störs också av att det sägs att chileflyktingarna i Sverige är 5 000 till antalet när de i själva verket är cirka 15 000. Mapucheindianerna är också långt fler än de 200 000 som sägs i boken, enligt mapucheindianerna själva är de mellan 800 000 och 1 000 000.

Och nog kunde Annika Ottander ha tillfogat några slutrader om hur motståndet i Chile har vuxit sedan 1983 och nämnt den nya politiska kraft som Frente Patriótico Manuel Rodriguez utgör.

Få böcker om Chile

Men dessa mina invändningar till trots är det här en bok jag gärna rekommenderar. Inte bara för skolungdom, som den i första hand vänder sig till, utan för alla som vill veta något mer om Chile än vad man kan få ut av massmedias ytliga rapportering. 1980 utkom »De sökte friheten: barn och vuxna berättar om tiden från Allende till Pinochet» av Giuseppe Bufalari. Sedan dess har det tydligen inte kommit ut fler böcker om Chile, om man ska gå efter litteraturtipsen i Annika Ottanders bok.

Hur är det möjligt att spekulativa bokförlag misstagit sig så på intresset i Sverige för Chile?

LISBET SCHULZ

Beställ boken »Chile» från:
Bokförlaget Seminarium, Box 99, 156 00
Vagnhärad, tel 0156/114 77. Pris 50 kr

»Militärjuntans kontroll över skolväsendet är mycket stor. Direkt efter kuppen började förändringen av det som tidigare betraktades som ett av Latinamerikas bästa skolsystem.»

Sedan några år tillbaka används begreppet »skuldkrisen» allt oftare när man talar om förhållandet mellan Tredje Världen och de rika industrialnationerna. Under 70- och början av 80-talet ökade u-länderna på sina utlandsskulder till enorma belopp. Bankirer stod i kö för att erbjuda de nya lån som i allt högre grad blev en tvingande nödvändighet för att klara räntor och amorteringar på de gamla lånen.

När så Mexikos regering 1982 förklarade att landet – en av de verkligt stora låntagarna – inte längre kunde fullfölja sina betalningar var skuldkrisen ett faktum. Den nordamerikanska journalisten Cheryl Payer har liknat skuldkrisen vid ett pyramidspel som kollapsar. De som investerar – bankirerna – får sina vinster, inte genom produktiva investeringar, utan från de pengar som nya långgivare satsar, osv. Kollapsen inträder när de nya lån som skulle behövas är så stora och så riskfyllda att det inte längre går att uppbära nya långgivare.

Teach-in

Payer tillhörde de föreläsare som deltog i ett internationellt teach-in om skuldkrisen som hölls i Stockholm i april förra året. Föredragen samt ytterligare några inlägg om skuldkrisen finns nu sammanställda i tidskriften *Ligan*, nr 1–2 1986. Tyngdpunkten ligger i analysen av Latinamerikas skuldbörda, med bidrag från bl a Stefan de Vylder, som initierat binder samman de nyliberala ekonomiska experimenten i Chile och Argentina med skuldkrisen.

Den kubanske ekonomen Jorge Carrioso sammanfattar Kubas strategi för att samla Tredje Världen bakom kravet på avskrivning av skulden. Aldo Ferrer, ekonomisk rådgivare åt Argentinas regering, förklarar däremot att skuldproblemet bara kan lösas av de enskilda länderna.

Många av bidragen är pedagogiskt framställda och ger värdefulla kunskaper om bakgrund och orsaker till skuldkrisen. Text Sven Lindqvists jämförelse med Tysklands skuldbörda efter första världskriget. Osäkerheten finns framför allt i slutsatserna. Vilka politiska och ekonomiska åtgärder krävs för att lösa kuldskrisen?

Recension

Ska quetzalfågeln flyga igen?

Recension

Här varierar recepten från aningslösa råd till skuldländerna att skaffa tuffa förhandlare (Lars Kalderen, Riksgäldskontoret), välmenande förmaningar till världens bankirer att läsa Keynes (Sven Lindqvist), till inrikespolitiska reformer (Aldo Ferrer). Carrioso från Kuba ser en gemensam betalningsvägran från de fattiga länderna som det första steget i kampen för en ny ekonomisk världsordning, medan Carl Tham från SIDA ser en avskrivning av skulden som resultatet av ett samlat agerande från andra sidan, de rika långivarländerna.

Kanske är Harry Magdoffs bidrag mest klagörande i detta avseende. Trots att han inte ger någon lösning så visar han övertygande hur Tredje Världens skuldbörda är ett verktyg för den värdeöverföring till de rika kapitalistländerna som är en av själva förutsättningarna för den imperialistiska ekonomin. Rikedom och fattigdom, överflöd och svält, förutsätter varandra i dagens värld. Det existerar inga lösningar på skuldskrisen innanför imperialismens världsordning.

TARAS KENTRSCHYNSKYJ

Beställ »Ligan Nr 1-2 1986» från:
Tidskriften Ligan, Holländargatan 9 A,
103 63 Stockholm. Pris 55 kr

RES DIG UPP
OCH BETALA
IGEN DIN
SKULD

Det är lätt att sträckläsa historien om indianflickan Aschlop i romanen »Pumans dotter» av Monika Zak. Få författare skulle som hon kunnat fläta ihop denna verklighetsbaserade skildring om en grupp indianers öde i dagens Guatemala. Och dessutom få läsaren att känna sig engagerad i detta land så långt borta.

»Pumans dotter» passar utmärkt att användas i grundskolan när undervisningen kommer in på några av livets väsentligheter – solidaritet med de förtryckta.

14-åriga Aschlop har tvingats fly från det våldsamma Guatemala till grannlandet Mexiko. Men efter tre år som flykting är hon nyfiken på vad som händer i hemlandet. Aschlop vill träffa sin mormor som blev kvar i Guatemala. Hon vill också finna sin äldre bror Mateo som redan gett sig tillbaka över gränsen.

Det är under indianflickans ensamma fotvandring till hembyn Yalan som bakgrunden till flykten rullas upp för läsaren.

Vi får läsa om Aschlops förfäder och familj bland chuj-indianerna, om hur deras vardag ter sig högt uppe bland bergen. Morfadern inviger henne i mayaättlingarnas historia och mytologi. Mamma lär ut hur det livsviktiga majsbrödet bakas. I en lycklig stund får Aschlop se den sällsamma quetzalfågeln, fågeln som dör i fångenskap, försvinna in i ett dis.

Tagen ur verkligheten

Invävt i historien får Monika Zak fram hur de fattiga, människor som Aschlops familj, ständigt exploateras. Det är när dessa protesterar eller försöker göra livet drägligare, som makthavarna slår till med sin grymma hämnd. När Aschlop blir vittne till massakern i byn San Francisco är händelsen tagen direkt ur verklighetens 19 juli 1982.

Då Pumans dotter når sin hembygd är inget sig riktigt likt. Mormodern är kvar men berättar att den älskade brodern förts bort av militärer. Därmed förs läsaren rakt in i dagssituationen. Aschlop drabbas av samma sorg som så många andra guatemalaner: en nära anhörig har »försvunnit». Och i likhet med några modiga kontakter hon Guatemalas mot-svarighet till Argentinas »galna mödrar». I boken och i verkligheten finns dessa

kvinnor i huvudstaden Guatemala City. Varje fredag samlas de framför presidentpalatset och demonstrerar.

Här, mot slutet av historien, rullar händelserna på i ett lite osannolikt tempo. De omtumlande intrycken av storstaden mynnar ut i något ännu mer otroligt: Aschlop återförenas med sin bror och tillsammans beger de sig tillbaka till Mexiko. Där väntar resten av familjen och de andra från hembyn, alla nu aktiva i det svenska biståndsprojektet »Jord och frihet».

Väcker frågor

En ung läsare i det ombonade Sverige kan kanske ibland ha svårt att hänga med i de speciella omständigheter som kantar Zaks berättelse. Men det är inget negativt. Snarare kan det främja frågvisheten, få läsaren att söka klarhet i u-ländernas problem. »Pumans dotter» skildrar verkligheten och den är sällan lätt att förstå.

Det ofattbara våldet finns med, beskrivet med viss eftertanke. Istället för att berätta hur kniven skär upp halsen på offret läser vi: »Mannen dödades som man dödar får». Det är ett sätt att få fram brutaliteten och ändå få läsaren att ta sig genom kapitlet.

Som en god filmthriller är det den egna inlevelsen som ger de starkaste effekterna.

Ett är säkert när man hunnit till sista sidan: Som Guatemala ser ut idag kommer vare sig Aschlop eller de andra indianflyktingarna i Mexiko att återvända till Guatemala. Inte förrän quetzalfågeln åter flyger fritt omkring.

MARIA DAHMÉN

Foto: Ulf Aneer

MORDET PÅ ORLANDO LETELIER

En f.d. medlem av DINA, Armando Fernández Larios, har framträtt i USA och erkänt sitt deltagande i mordet på Orlando Letelier. Letelier var minister i Allendes regering och även ambassadör i USA. Han mördades i Washington 1976. En bomb hade placerats i hans bil av Michael Townley som DINA hade »anställt». Townley ställdes inför rätta i USA och dömdes till 10 års fängelse, men han frigavs redan efter 3 år och 3 månader p.g.a. gott uppförande.

Andra ansvariga för mordet var Fernández Larios, Pedro Espinoza Bravo och Manuel Contreras som då var chef för DINA. Chiles regering vägrade utlämna dem till USA, och en chilensk domstol befriade dem från all skuld.

Fernández Larios, 37 år, erkänner nu att han deltagit i mordet genom att skugga Letelier och informera Townley om hans förehavanden. Han fick sina order från Contreras, men säger att han vet att ett så viktigt beslut kommer från Pinochet själv.

Genom att berätta om detta vill Fernández Larios försöka rentvå sitt namn. Han hoppas att han inte blir anklagad för mord utan bara för medhjälp till mord.

Han är rädd för hämnd från CNI, därför har han fått en falsk identitet och skyddas av polisen i Washington. Det var också FBI som hjälpte till att få ut honom ur Chile.

Orlando Leteliers syster, advokat Fabiola Letelier, och de politiska partierna i Chile kräver att Pinochet förklarar sin roll i mordet.

PINOCHETS NYÅRSLÖFTEN

Vid årsslutet 1986 kom Pinochet återigen med löften om att nästan alla utvisade snart kommer att tillåtas återvända. Detta gäller förstås inte dem som envisas med sina samhällsomstörtande ideer. Den 3 januari kom den första listan på 225 personer med auktorisation att åka hem. Regeringen har tillsatt en särskild kommission som utreder vilka av de utvisade som ska få åka hem. Inrikesministern sade att 3 500 fall kommer att undersökas så småningom av kommissionen. Enligt Amnesty International finns det ca 10 000 politiska flyktingar och om man räknar med familjemedlemmar mångdubblas siffran. Omkring 90 dagar skulle man behöva för att auktorisera hemresan för de flesta av de landsflyktiga. Dvs allt skulle vara klart ungefär samtidigt med påvens besök i Chile i mars i år.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

USA röstade emot en resolution som FN antog i början av december. I resolutionen kritiseras Chiles regering för brott mot

de mänskliga rättigheterna. 84 länder röstade för resolutionen, 46 avstod, USA, Chile, Indonesien, Libanon och Paraguay röstade emot. Enligt USA:s delegat, Charles Redman, var resolutionen obalanserad och icke-konstruktiv. Vid föregående års resolution om Chile röstade 88 för, 11 emot och 47 avstod ifrån att rösta.

Ill: Joaquín Rosell

Apropå en aktuell utställning .....

Ny LP-skiva

Björn Afzelius och Mikael Wiehe har som bekant kommit ut med en gemensam LP.

Chilebulletinen tyckte det skulle vara spännande att få en chilensk musikers »recension» av skivan. Vi bad Gaston Villaman, musiker och bildkonstnär i exil, att delge oss några tankar efter att ha lyssnat på Björns och Mikaelns sånger.

»Medan jag gång på gång lyssnar igenom Björn Afzelius och Mikael Wiehes senaste skiva tänker jag på hur ansvarsfullt det är att göra en anmälan av dessa sånger.

Vi befinner oss i en tid då den internationella fascismen med hjälp av kopplare och profitörer träder fram med förnyad kraft. Det är deras konjunktur, skapad av dem, och folket har inget annat alternativ än sin enhet och sin mobilisering när det obehäpnat ställer upp att försvara det som återstår av demokrati i vår misshandlade värld.

De båda sångarna står förenade i samma kamp, förenade i sin medvetenhet, sin poesi, sina röster och sin musik. De har kraft och mognad. De ger glädje åt dem som vill tro på en mänskligare värld. De fortsätter enträget att få oss att vakna innan det är för sent, medan det ännu går att skapa ett samhälle där människor kan leva i frihet och »den fågel som finns dold i våra hjärtan kan flyga upp mot ljuset».

Den nya skivan börjar med »Nattens», när våldet fick blodet att flyta ut på gatan »som en spegel blank och ren, där framtiden blev synlig för den som kunde se. »Ljuset» handlar om hur snabbt vårt liv rinner bort »som en sekund i epokenas ström». Men denna flyktiga sekund skall vara ett bloss för dem som följer efter oss och ska fortsätta kampen mot våld och fascism. »Senor Martinez Modragon»,

somosistisk legoknekt med contra i sin titel, en knarkhandlare och förkämpe för »friheten», i Reagans tappning visar tydligt hur mycket det finns av lössläppt schizofreni och video-teve-spridd dumhet att bekämpa i vår situation. Om vi inte gör det kommer fågelns vingar att stäckas, rösten när aldrig sin sång. Då kan klappjakten på oss inledas, för det är vad som krävs i den nya imperiebyggande geopolitiken. Det är en jakt som bedrivs av marionettgeneraler, världsmästare i anti-kommunism. De uppfyller sitt »messianska» uppdrag som vakhundar för de »heliga» intressena, företrädna av Caspar Weinberger, Kissinger, Milton Friedman och Reagan, vilka göder dem med dollar.

De båda konstnärerna manar oss flyktingar att hålla ut. »Som en duva» som återvänder till sitt ursprung, som trots att den är utmattad och sårad eller dess vinge stäckt ändå har »drömmar röda av rosor och ögon fyllda av ljus».

Vi vet att hyenorna väntar i mörkret för att fullfölja sina demoniska planer. Men »Vi lever ännu». »Man vill ju känna att man ändå gör nåt av sitt enda liv. Skall man falla vill man göra det i strid».

Mikael Wiehe och Björn Afzelius betraktar mig från skivomslaget. Jag säger dem. Kamrater, räkna med mig. »

GASTON VILLAMAN

RAZZIA MOT CIM

Nyårsafton gjordes en razzia mot CIM (Comité Intergubernamental de Migraciones) i Santiago. Det är en internationell organisation under FN-beskydd som arbetar med stöd till de som återvänder till Chile från exilen.

Under razzian misshandlades tjänstemän, de blev bestulna på sina plånböcker liksom smycken och ID-handlingar. Arkiven undersöktes och dessutom beslagtogs en stor del av registren över de personer som har sökt stöd från CIM.

Razzian utfördes av en högerextremistisk grupp som kallar sig "11-septemberkommandot". Samma grupp ligger bakom flera mord och våldshandlingar, bl a mordet på José Carrasco, Abraham Muskablit, Gastón Vidaurrazaga och Felipe Rivera. Det finns skäl att anta att militär och medlemmar i CNI finns bland kommandomedlemmarna.

Detta är första gången under juntans tid som den har gett sig på en organisation som står under FN:s beskydd.

RETRÄTTPLATS

Paraguayansk militär har tvångsflyttat 522 nybyggarfamiljer från mark som, enligt politiker i Paraguay tillhör Chiles diktator Augusto Pinochet.

Den 2 200 hektar stora jordegendomen ligger strax norr om huvudstaden Asunción. Här hade de 522 familjerna själva byggt bostäder, vägar och skolor. I december utfärdade en domare dock en avhysningsorder och förra veckan verkställdes den.

Världen krymper för 'stora' män!

Familjerna har nu slagit sig ned vid en infart till området där de protesterar med banderoller och plakat.

Det var i början av förra året uppgifter läckte ut om att Pinochet köpt mark och en större villa. Egendomarna skulle fungera som reträttplats för Pinochet i händelse av diktaturens fall i Chile.

Ur *Broderskap* nr 3/87

BOKBESLAG

Ett colombianskt bokförlag, »Oveja Negra» anklagar regimen i Chile för att ha bränt 15 000 exemplar av García Márquez bok om filmaren Miguel Littins hemliga vistelse i Chile. En annan bok som också brändes var »Proceso a la izquierda» av en venezolansk författare, Theodoro Beskow.

Böckerna brändes i Valparaiso på order av stadens militärintendent. Regeringen hade förbjudit försäljning av böckerna i Chile, och tillät inte heller att de skulle föras ut från Chile igen.

Gabriel Valdes protesterar mot att 2 000 exemplar och matriserna till hans bok »Por la libertad» beslagtogs i december.

Före nyår hälsade hemliga polisen, CNI, också på hos förlaget »Terra Nova». Delar av utrustningen och ca 22 000 böcker beslagtogs. Bl a »Vårt dagliga bröd» (en fotobok om misärens Chile), »Maroto, en revolutionär prästs vittnesbörd» och »Nej till Pinochet». Förlaget stämde CNI och krävde att få tillbaka böckerna och utrustningen, men ingen på högre ort vill ta på sig ansvaret för händelsen.

STUDENTARBETE FÖR MAPUCHEINDIANER STOPPADES

Ungdomsorganisationer kräver skydd för 315 studenter som åkt till Temuco för att delta i frivilliga arbeten på landet tillsammans med mapuche-indianerna. På järnvägsstationen i Temuco blev 144 av dem anhållna av polisen som stängde in dem i en skola. De flesta är chilensare, men det finns också många studenter från Argentina, Uruguay, Schweiz, Västtyskland, Spanien, Frankrike och en studerade från lärarhögskolan i Malmö, Eva Berggren. Den regionala intendenten vägrade tala med studenternas representanter. Biskopen i Temuco däremot stödjer studenterna. Polisen tillåter ungdomarna att åka vart de vill men inte att delta i något frivilligt arbete.

INDEX 1986

INDEX 1986 / 1 - 4

LATINAMERIKA

Nr 1/86: Åke Wedin: Andra river ned vad vi försöker bygga upp.

ARGENTINA

Nr 4/86: Mormödrarna på Plaza de Mayo

CHILE

Nr 1/86: Fruktplockarna i Chile, Politiska fångar, Pinochets »folkliga kapitalism»

Nr 2/86: Rodolfo Seguel: Avgörandets år, Chilenska lärare och elever: Privatisering nej tack!, Berkeley bojkottar Chile, Mapuches: De stjal vår bästa jord.

Nr 3/86: Generalstrejken: Motståndet breddas, Kvinnor i Chile, På universiteten växer motståndet, Dagens Chile: en katastrof att bli sjuk, AGECH: Lärarfacket i Chile. Ungdomar brändes.

Nr 4/86: Attentatet mot Pinochet: Sårad tyrann till attack, Intervjuer med oppositionen, Pinochet söndrar och härskar, Radio Carrera: Yttrandefriheten sitter trångt, Arpilleras - textila bilder, FESIT: Fackförening för arbetslösa.

EL SALVADOR

Nr 1/86: Gerillan i El Salvador

NICARAGUA

Nr 3/86: Åtta förslag för fred

Nr 4/86: Nicaragua måste överleva

GUATEMALA

Nr 3/86: Cerezo - den nye presidenten

CENTRALAMERIKA

Nr 2/86: WOLA slåss mot Reagans lögner

PERU

Nr 2/86: Intervju med »Sendero Luminoso»

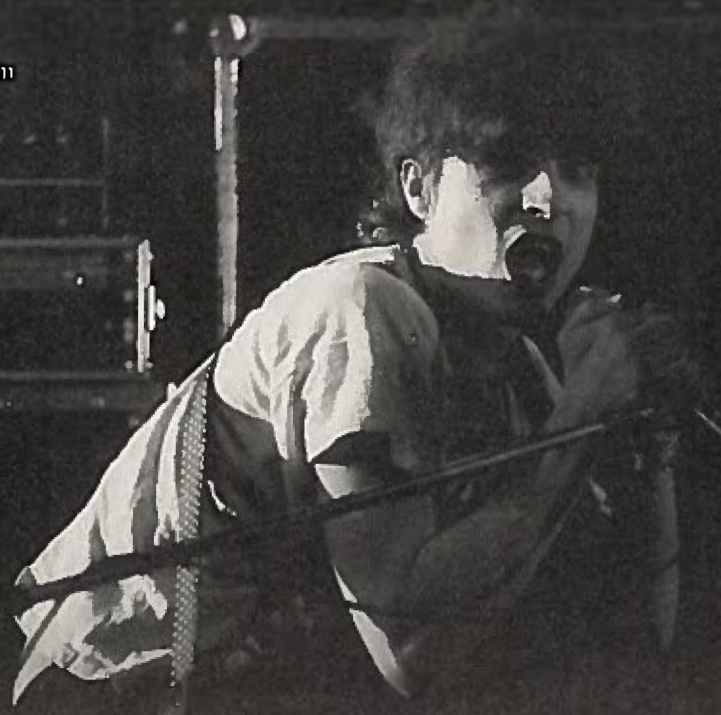
KULTUR

Nr 1/86: Graham Greene: Komedianterna

Nr 2/86: Recension av Jose Donosos »Sommarlottet»

Nr 3/86: »Änkorna» av Ariel Dorfman
Konst: Utställning av Rolando Perez

ROCK FÖR NICARAGUA

Santa Rosa heter en liten stad nära Lyon i Nicaragua. Att den blivit vänort till Nacka, som är borgerligt styrd, beror på ett ovanligt intensivt basarbete av Nacka Centralamerikakommitté.

Kommittén har finansierat Santa Rosas första högstadieskola med insamlingar. Man sänder kläder och leksaker i samarbete med Emmaus. Och nyligen tog man ett stort steg framåt i insamlingsarbetet genom en rockkonsert för Santa Rosa med Imperiet.

– Bosse Ståldal, som är föreståndare för Folkets Hus i Orminge, hade kännningar bland medlemmarna i Imperiet. Han tog initiativ till arrangemanget. Imperiet har gjort stödkonserter förr för Nicaragua och de har varit på turné dit. De vet vad kampen gäller och ställde gärna upp, berättar Torbjörn Tännsjö i Nacka Centralamerikakommitté.

– I kommittén tände vi naturligtvis också på förslaget, vi samlade ihop olika organisationer, som SSU och KU, vi fick med LO-sektionen och Studieförbundet

på arrangemanget. Biljetter såldes i Konsumbutiker och på andra ställen. En mängd ungdomar ställde upp och jobbade i Fryshuset med att förbereda konserten. Och det blev succe.

Cirka femtonhundra personer, främst i åldrarna från sjutton till fyrtio, fyllde Fryshuset. Konserten drog in mycket pengar till Nicaragua och, kanske ännu viktigare, den vidgade solidaritetsarbetet till ungdomsgrupper, som tidigare inte varit med om sådant.

